

UNIVERSUL LITERAR

Iarna în Valachia de MICHEL BOUQUET

Colaborează în acest număr: LIVIU REBREANU, ION PILLAT, RAMIRO ORTIZ, C. ARDELEANU, DON JOSÉ, C. NEGRUZZI, R. P. VOINESCU, N. TONITZA, PERPESSICIUS, B. CECROPIDE, GH. CARDAȘ, I. FLOROIU, I. C. BACILA, etc. — vignete de I. TEODORESCU-SION.

Schiță de program

Statistica revistelor literare din Țara Românească reprezintă unul din capitolele cele mai interesante ale istoriei noastre culturale. Legate prin însăși periodicitatea lor de ritmul actualității, revistele au vibrat cu timpul și pe placa lor sensibilă s'au înregistrat, cu precizie, variațiunile atmosferei spirituale.

Dela „Curierul de ambe sexe“ al lui Eliad și dela „Albina“ lui Asakî, prin „Dacia Literară“ a lui Kogălniceanu și „Semănătorul“ până la bătrânele „Convorbiri literare“ și „Viața Românească“, ca să amintim numai câteva din nenumărata profuziune a revistelor, toate au reflectat în oglinda lor, mai mult sau mai puțin, câte ceva din năzuințele, din crezul, din neliniștile literare ale epocii. Adevărate planșe reconstruitoare ale unui trecut pururea viu — iată ceia ce sunt revistele literare în unanimitatea lor și recunoștința noastră pentru efortul intelectual pe care l-au prestat, sub diferite forme, le îmbrățișează deopotrivă pe toate.

Însă noile condiții istorice ale României întregite pun problema revistelor de concentrare, a aceluia tip de revistă încercat în dese rânduri la noi și care aproape n'a fost izbutit. Fără să contestăm, pentru progresul literar, valoarea revistelor de curent, laboratorii totdeauna interesante fie pentru experimentele literare ce se efectuează, fie pentru personalitatea experimentatorului, — credem că se poate vorbi de utilitatea unei reviste de concentrare scriitoricească, înăuntrul căreia să-și dea întâlnire cei mai încercați dintre luptătorii culturii și în ale cărei granițe nimic din ceia ce constituie intensă și variată manifestare intelectuală să nu fie neglijat. Nu nesocotim greutățile pe care o astfel de multilateralitate o implică — însă suntem siguri, că pentru zilele de astăzi și pentru neamul românesc, în noile lui condiții istorice, este locul pentru o revistă de un eclecticism superior în literatură, de o informație variată și bogată, de o egală atenție pentru toate fenomenele intelectuale din cuprinsul țării, în primul rând și chiar din străinătate.

O astfel de revistă încearcă să fie de astăzi înainte, „Universul Literar“.

Silindu-se să se stragă cât mai mult celui inevitabil sectarism, propriu — pare-se — luptătorilor literari, această revistă se va strădui să realizeze o concentrare a scriitorilor români și va căuta pe de altă parte să aducă ecouri din literaturile străine, atât din trecut cât și din cele contemporane — așa ca publicului dorind de o inițiere cât mai completă să i se ofere un instrument din cele mai proprii. Acest serviciu, „Universul Literar“ va căuta să-l realizeze fie prin creațiuni originale ale scriitorilor români, sau prin meșteșugite talmăciri din literatura universală, fie prin interpretarea critică

a lucrărilor pe care tiparul le risipește cu atâta dărnicie spre binele culturii, fie printr-o cât mai amplă informație din toate domeniile intelectuale. În acest scop cronicile revistei au fost sporite așa ca să răspundă noii sale înfățișări.

Acordând literaților înaintași toată atenția la care fapta lor are dreptul, revista noastră va exprima acest omagiu, fie prin extrase din opera înaintașilor fie prin evocări critice a valorii lor literare.

Literatura contemporană românească va îmbrățișa deopotrivă pe scriitorul consacrat ca și pe tânărul ale cărui aripi au nevoe, în sborul său, de un neapărat concurs, mai ales în aceste vremuri.

Accastă îmbrățișare a literaturii române, în toate epocile, este cu atât mai imperioasă astăzi, când provinciile care, până ieri sub oblăduiri străine, n'au cunoscut bogățiile literaturii române în libera ei manifestare, au astăzi și posibilitatea și datoria să se adape la izvoarele originale. În acest scop, extrasele din autorii înaintași ca și buletinul bibliografic redactat după creșterile Academiei, pe care „Universul Literar“ îl va publica dela 1 Ianuarie 1926, au de scop să ofere iubitorilor de cultură românească o inițiere cât mai completă.

În chipul acesta și paralel cu opera pe care o realizează școala, „Universul Literar“ se va sili să contribuie la difuziunea și promovarea literaturii române și prin aceasta să favorizeze acea unificare spirituală pe care toți o așteaptă.

„Universul Literar“ se va strădui ca și din punct de vedere tehnic, să se apropie cât mai mult de înfățișarea revistelor occidentale. Îmbunătățirile ce se pot observa dela primul număr, sunt totuși un început.

În ziua în care condițiile tipografice ne-ar îngădui suplimente artistice, bucuria noastră nu va fi mică.

Cu aceste gânduri pentru care ne vom da toată silința și pe care le vom voi pururea cât mai aproape de realizare, începem acest nou drum.

UNIVERSUL LITERAR

AFORISME

Paul Valéry

Cicloul poate să radă de pe suprafața pământului un oraș dar nu poate să deschidă o scrisoare, să desnoade nodul ăsta de afă.

Fiecare autor conține câte ceva pe care n'ași fi voit să-l scriu vreodată: Chiar și eu.

El deschide ușa, mă privește. El crede că nu am simțit, că n'a făcut șgomot decât pentru el și că eu stau singur cu cartea mea.

Însă eu îl simt aproape de tot, tac și mă las supravegheat. Căci eu sunt cel ce-l observ și spatele meu imobil nu-l părăsește...

Poșta Redacției

Scumpul meu viitor confrate: Să nu-mi iei în nume de rău această lecție de urbanitate la care te invit pe ziua de astăzi. Cunoști versul lui Vergiliu: trahit sua quemque voluptas. Că adică leoaica aieargă după lup, lupul după capră, capra după drobul înflorit și Corydon după Alexis. Iar eu sufăr de urbanitate. Eram indicat pentru aceasta. Poate că la teagănuț meu ursitoarea nu-și scosese mânușile din degete. Iată pentru ce, astăzi, ne întâlnim, în această uliță, pe trottoare paralele, eu după un deceniu de publicistică, iar tu, scumpe viitor confrate, în ajun de a sparge crisalida. Te simt acolo, departe, în vreun bordelu obscur, sub crinul de petrol de lampă, cu pagina striată de pâlparea candeliei, articulând un adjectiv sonor sau construind proteze pentru versurile șchioape. Toți am început așa. Într-o bună zi învingi timiditatea, transcrii pe hârtie curată, întocmești o scrisoare în care amintești de bunele vremuri când revistele convorbeau cu viitorii lor confrăți, la „poșta redacției“, pui și mărci pentru răspuns și expediezi. În prima săptămână ești îngăduitor. Iți zici: încă n'a primit. Dela a doua ești mai înfrigurat. Ai nevoe de confirmări. Incepi să suferi. Iți permiți și glume la adresa revistei. Nimeni nu bănuiește nimic. După o lună de zile ești cel mai declarat dușman al foaiei. Și aici intervine rolul meu. Țin să te fac atent. Urbanitatea mea îți poartă de grije. Nu te lăsa robul de instincte. Ura e frumoasă în epocă. Pentru vremurile noastre și mai ales pentru umerii unui viitor confrate, e o ghiară prea puternică. Trebuie să fii senin. Sau cel puțin să pari.

Trebuie să fii senin, pentru că toți am trecut pe aici. Să nu încep cu mine: poate că n'am încă abură de moșneag. Să spicăm însă din trecut.

În 1893. Decembrie în 5. În numărul 2 al revistei „Viața“ a lui Vlahuță se puteau citi în același loc de întâlnire, următoarele rânduri: „D-lui St. O. I... Loco: Una s'a pus. „Nimic“ ar merge dacă strofa a doua ar fi mai lămurită. Ia vedeti... Scrisoarea dv. e în adevăr atinoătoare. De ce nu încerciți o năvelă? „Debutantul, cum bănuiești, era dinosul cântăreț al „Patriarhalelor“: Ștefan O. Iosif.

În 1898. Octombrie în 18. În numărul 2 al revistei „Floarea-Albastră“ se puteau citi în același loc de întâlnire, al debutanților: „M. Sadon. Jari: Defecte de ritm. Poate alta“. Bănuiești că marele novelist moldovan, admirabilul poet al peisajului, Mihail Sadoveanu a scris, într'un nenut, versuri? Notița aceasta și colecțiile respective stau mărturie. Și tot pentru Sadoveanu, în același an, 1898, din „Foaia pen-

A L I N A

de **LIVIU REBREANU**

— Iată imperiul fericirii! șopti Miron Muger, sugrumat de emoție.

Fața însă îi strălucia și-i jucau ochii în cap. Se uita la Urban cerându-i parcă să-i înțeleasă fericirea sau cel puțin să i-o pizmuiască.

Erau în odăița de lucru a lui Muger, luminoasă, cu mobila efțină aranjată cochet de o mână de femeie și mai ales plină de o intimitate ametoare. Biroul venea de cărți, asemenea câteva etajere și o bibliotecă fără geamuri.

— Stau, mă uit și nu mă dumiresc — mormăi Urban, așezându-se într'un fotoliu, lângă masa de scris. Tu, însurat?

Miron rîse școtos, dar puțin gol și prefăcut, ca și când îndoiala prietenului l-ar fi jicnit.

— Cu toate astea uite-mă! se mândri dânsul cu glas declamator.

Urban ridică fruntea. Se priviră câteva clipe ochi în ochi.

— Da, ești de nerecunoscut, parcă ai purta o mască! Poate că e masca fericirii! rosti rar, dând din cap.

Celălalt rîse iarăși, acumă cu mai multă inimă. Ii plăcea uimirea și mai cu seamă invidia ce o simția în tonul tovarășului. Murmură cu ochii mari:

— De doi ani sînt omul cel mai fericit din lume... Invidiază-mă, nu mă supăr. Invidia îmi îndulcește plăcerea. Nu te mira de atîta egoism. N'am crezut că fericirea e egoistă. Azi îmi dau seama că nici nu se poate altfel...

— Te-ai schimbat cu totul, ești alt om — aprobă Urban, mereu potolit și încrecat.

— Sînt altul, firește... Ai să-mi dai atenție și să mă înțelegi după ce vei vedea-o pe ea... Dar s'o vezi e

scripșirile patimei. Avea un cap simpatia, deși cu ceafa colțuroasă și cu părul negru sbrilit și creț. Sub fruntea dreaptă, vrăstată de trei dungi adânci, ochii albaștri pâlpiuau ca două luminițe sfioase de candelă, dându-i o înfățișare de blîndețe permanentă.

— Ți-ai ras și mustățile? întrepruse brusc Urban.

Miron se opri aproape jicnit. Răspunse totuși zămbind:

— Da... Iacă, eu și uitasem, de aceea m'a mirat întrebarea. Mi se părea că nu ascuți... Le-am ras. Alinei îi place mai bine cum îmi șade fără mustăți...

— Alina, da. — murmură Urban, mîncăindu-și bîrbruța castanie cu amîndouă mîinile parcă ar fi vrut s'o anere de o primejlie.

Înteruperea însă astîmpărase în-sufletirea celui alt. Se lăsă pe un scaun. Tăcură un răstimp, ocolindu-și privirile. Apoi Urban reluă:

— Erai închis odinioară, trebuia să-ți scoată omul cu clestele vorba din gură... Iar acumă ai devenit guraliv îndată ce vine vorba de... N'am priceput cum ai amuțit deodată. Te învinuiam că nu știi să pretuesti prietenia. Nu-mi închisuiam că...

Muger se însenină iar:

— Nici eu nu-mi închisuiam, mărturisesc! Dar s'a întâmplat, și mulțumesc lui Dumnezeu că s'a întâmplat...

— Astopti să te trag de limbă? făcu Urban deodată, aproape ursuz.

— Vrei să-ți povestesc? se bucură Miron. Te previn că e tot ce se poate mai simplu... Câți ani sînt de cînd ai plecat tu în străinătate? Trei... da... Rămăsesem stingher. Imi lipsia cumplit prietenia ta. Mă știi cât sînt de sălbatec. Am trăit aproape un an de zile ca un sihastru. Am scris mult în vremea asta. Pe-atunci te bombardam și pe tine, îți amintesti, cu scrisori kilometrice, la care tu răspundeai din cinci în cinci, cu câte cinci rînduri. Ce vrei, tu ești al'tă fire... În sfîrșit! Il curoști pe Tîtaru, nu? Descoperitorul și protectorul meu, cum îi place lui să se înfățișeze. Izolarea mea se vede că a început să-l îngrijoreze. Atunci și-a pris în gînd să mă scoată în lume. Pe unde nu m'a purtat? Prin cîte case? Eram numărul lui de atracție: „Poți fi, cel mai mare poet al noiei generații!”. Imi era rusine, dar trebuia să mă supun. Așa m'a țărît odată și la Universitate. Araniase o lecție specială să vorbească despre poezia mea, iar drept ilustrație eu aveam să citesc din operele mele, în fața studenților. A fost un chin tantălic. Citesc în-

Liviu Rebreanu

prea puțin. Trebuie s'o cunoști! Număi atunci vei simți poate... Deși fericirea nu e comunicativă. Ți-am arătat cuibul nostru, te-am observat, n'ai avut nici o tresărire. Ce ți-ai zis? O casă ca oricare alta, confort burghez garnisit cu sentimentalism de roman popular... Te-am înțeles. Tu nu poți respira suflul ei, care învălue fiecă lucrșor din casa asta ca oricare alta. Nu-ți fac nici o vină. Așa aș fi fost și eu odinioară. Acumă însă tot ce vezi aici îmi amintește neîncetat că ea e aproape, pretutindeni simt urmele privirilor ei catifelate, iar în aer fâlfăie și mă mîncăie parfumul ei ca un suspin de dragoste...

Urban asculta mut, cîntărindu-l. Cu cît vorbeia, cu atît Miron se înflăcăra mai mult. I se iuțiau mișcărilor și lumina ochilor i se umplea de

tru toți" aceste rînduri: „Mai trimite. Imi pare că poți scri frumos". Prinzi sensul?

In 1898, în „Florrea Albastră", numărul 3: „P. Cerna: Dă-i înainte! In curînd ești al nostru". In „Evniamentul literar", numărul 8, din 7 Februarie 1894: „M. Codr. Loco: Altele". Mai e nevoie să-ți spun că nu-i vorba de altul decăt de Mihail Codreanu, virtuosul sonetist și traducător al lui Curano de Bergerac? Si tot din 29 Ianuarie 1897, în aceeași „Poșta redacției": „I. M. Nirvan: Greșeli de rimă. Dacă ai fi mulți, am putea face o excepție cu abnomenul". Nu știu ce cap vei face cînd îți voi spune că venientul nu era altul decăt admirabilul cîntăreț al „Romanelor pentru mai târziu": poetul Ion Minulescu.

Imi dai voe, după atâtea exemple glorioase, să adăog că și eu, acum 10 ani împliniți, debutam cu un răspuns al bunului părinte Galaction, din care mai țin minte și astăzi: „Perp-Brăila. Imi pare că meriți mai mult de două rînduri. La revedere în numărul viitor". Cum vezi am orgoliul debutului — ca și dumneata. De sigur că ziua aceea a fost decisivă. Așa se face că astăzi, ne aflăm stînd de vorbă, scumpe viilor confrate, într'un colloqui de urbanitate.

Căci nu mi-a fost în gînd să te ntrețin cu acest capitol amuzant de istoriografie literară — așa într'o doară.

Ți-am spus-o dela început: eu sunt ingerul tău protector. Scrie, trimite și mai ales nu te supăra. Ia pildă din pildele confrăților tăi, mai sus amintii, care au început ca tine și n'au desnățăduit. Increde-te în mine și s'ar putea să-ți cedez, într'o bună zi, locul.

PERPESSICIUS

fam. Nu-s actor. Eu simt și scriu și atât !... Totuși m'am executat. Pe urmă Tătaru mi-a prezentat pe băeții care, zicea dânsul, mă admiră. Ce să-ți mai spun? Un fel de teatru, prost și anost... Dar mi-a prezentat și o studentă. Era Alina mea. M'am zăpăcit. Se uita la mine și zâmbia. Tu încă n'ai întâlnit-o și n'ai putea înțelege... Nu i-ai văzut ochii, nici zâmbetul... Din clipa aceea s'a isprăvit cu mine. Am început să rog eu pe Tătaru să mă mai ia la seminarii, firește numai ca s'o mai pot întâlni. Ea a simțit că vin de dragul ei. Era foarte modestă, foarte simplă. Tătaru îmi spuse că e o studentă bună, printre cele mai silitoare... Mă învârtiam pe la Universitate ca un zevzec, toată ziua. Trebuia s'o văd cel puțin, altfel ași fi înebunit. Dar eram atât de timid că așteptam parcă să se apropie ea de mine. Nu stiam cum se cucește o femeie... Intr'o zi apoi mi-am luat totuși inima în dinți și am pândit-o la scară. Tremuram de sfială și de nerăbdare. Când am văzut-o singură, m'am oferit, fără să-mi dau seama, s'o întovărășesc până acasă. A roșit și a primit. Toată vremea mi-a ciripit despre poeziile mele; le știa pe dinafară și le recita cu glasul ei metalic care-mi răsfăța inima. Eu tăceam și nici s'o privesc nu îndrăzneau decât pe furis... Pe urmă s'a oprit la o poartă, în fața unei căsuțe cam dărăpănate, într'o stradă din dosul gării. Mi-a întins mâna. I-am apucat-o cu amândouă și am izbucnit prosteste: „Domnișoară, vrei să fii nevasta mea?”. Nu știu ce mi-ai răspuns și acum în urechi, neprefăcut, dulce și duios: „Vreau...”. Atâta a fost. S'a hotărât. I-am sărutat mâna de vreo zece ori drept mulțumire pentru acel „vreau” mântuitor. Și exact peste două luni, ne-am cununat. Tătaru ne-a cununat...

Miron tăcu, își petreca degetele prin păr și începu deodată să umble de ici-colo prin odaie, cu obrazii palizi și genele umele, ca și când ar fi vrut să-și ascundă turburarea ce-l cuprinsese retrăind clipele care au pus temelie fericirii lui de azi.

— Bine, bine, asta-i poezia, — zise Urban mereu rece și puțin disprețuitor. Dar proza? Dacă n'aveai tu singur ce să mănânci, cum te-ai încumetat să-ți iei și o tovarășe de post?

— Iubirea îți dă toate îndrăznețiile și te face să viti sărăcia, — răspunse Muzur, oprindu-se în fața lui narcă ar fi astentat întrebarea și ar fi avut răspunsul pregătit de mult. Adevărat, era o nebunie să încurci o fată tânără într'o mizerie fără perspective... Îți aduci aminte unde stăteam, în strada Imprimeriei? Cu chiria vesnic nepătită cel puțin pe două luni în urmă?... Și totuși am

îndrăznit! Din momentul când a zis ea „vreau”, s'a făcut în mine o schimbare uriașă. Nu mai eram în joc eu, ci Alina, iar pentru ea aș fi fost în stare, aș fi în stare să fur, să ucid, să fac orice crimă... Dacă mi-ar cere Alina să mă arunc din turnul unei biserici, cu capul în jos, fiindcă îi face ei plăcere, m'aș arunca fără nici o șovăire...

— Noroc că nu-ți cere, — tuși Urban ironic.

— Noroc, — murmură Miron cu un surâs amar. Degeaba, sunt nerozii astea, dar neroziile astea alcătuiesc farmecul vieții mele. Fără de ele n'aș mai avea nici un rost pe lume...

Glasul i se înmuiase și pe față îi apăruse o umbră. Apoi se cutremură, ca să isgonească din suflet un gând dușman, și urmă repede, cu o vioiciune silită și supărătoare:

— Mi-am dat seama îndată că trebuie să o feresc de atingerea sărăciei. Am simțit că în mizerie nu poate înflori iubirea trainică. Și m'am pus deocamdată pe cerșetorie! Să vezi ce fel de cerșetorie... Aveam două volume de versuri: am găsit editor și le-am vândut. Am propus altui editor să-i traduc un roman stupid: a primit și am încasat onorariul cu anticipație. Astea pentru cheltuielile preliminare, ca să zic așa. Îmi trebuia însă ceva durabil, ceva sigur... Tătaru a fost incomparabil. A alergat, s'a sbătut și mi-a găsit la repezeală o sinecură de câteva sute de lei pe lună ca să nu fac nimic. Tot prin stăruința lui am fost numit nici nu știu bine ce, la Camera Deputaților, de unde primesc de asemenea o leafă lunară. Pe urmă eu însumi m'am oferit să muncesc la un ziar. Am avut noroc și acolo... Iată dar proza! Firește, nu mai stau cu ochii în tavan, căutând rime miliardare. Muncesc mult, dar muncesc cu drag, canciodată. Toată ziua robotesc la redacție, iar seara scriu pentru sufletul meu. Nu cunosc bucurie mai mare decât când pot face vreo plăcere Alinei mele. Pentru ea trăiesc... Am nitat să-ți spun că am fost și în călătorie de nuntă! Tătaru, nașul nostru, a scos din buzunarul lui o sumă frumoasă și ne-a trimis pentru o lună să ne plimbăm fericirea prin Italia... Va să zică vezi, ne-am asezat serios, ca niște adevărați burgezi...

Urban clătină din cap, nemulțumit:

— Și totuși nu mi-ai spus încă deloc cine e nevastă-ta?

— Cum adică? se miră Miron.

— Adică ce neam, ce familie? Până acuma n'am înțeles decât că e săracă și romantică...

— A, familia! făcu Muzur atins. Ce întrebare! Aceiași întrebare o puneti toți, mi-ai pus-o până și Tătaru...

Parcă familia ar avea vreo importanță! Ce-mi pasă mie de familia ei? Nici nu m'am interesat bine, iacă! În cele două luni, până la cununie, mi s'au șoptit toate grozăviile din lume: că mama ei a fost așa, că sora ei e așa, că tatăl ei a fost așa și a murit așa, că și ea e așa și așa... N'am vrut să aud și nici azi nu vreau. Nu mă interesează ce a fost, numai ce este!

— Asta e un fel de a vorbi, — se încăpățână celălalt. Dar când e la mijloc femeia pe care o iubești cu adevărat, te interesează toate amănuntele trecutului...

— Nu, nu-i așa! sări Miron parcă l-ar fi înțepat. Nu mă interesează decât ea, așa cum este! Crezi că, dacă tatăl ei ar fi fost bancher, în loc să fi avut meseria de dulgher, aș iubi acuma mai mult pe Alina?... Tu, care ai frați moșieri și deputați, care te mândrești cu arborele genealogic și ești sigur că strămoșul tău cutare a luptat alături de Mihai-Viteazul la Călugăreni, firește că te oprești totdeauna la familie. Dar eu? N'aș fi ridicol să caut strămoși altuia, când pe ai mei nu-i știu? Un biet băiat de țaran colea și eu... Cum mi-ar sta să mă apuc acuma de strămoșii oamenilor?

— Iubirea nu umblă cu ochii legați, băiete! stăru Urban.

— Da, pentru că are ochii plini numai de iubire și astfel nu găsește nici timpul, nici nevoia să scormonească în dreapta și în stânga, să caute pretutindeni nete de noroiu...

Urban își mușcă mustața și se apucă iar cu mâinile de bărbuță. Ar fi vrut să mai zică ceva, dar se stăpâni. Miron, aprins, se uita la dânsul și parcă îl aștepta o împotrăvire. Era atât de sigur de fericire că se credea în stare să înfrunte o lume întreagă de vrăjmași.

Deodată însă Miron tresări și se ridică, scutind cu fata luminată:

— Vine!... Vine Alina mea!...

În glas îi flutura o vrajă albă.

LIVIU REBREANU

(Dintr'un roman care va apare cândva).

Ceva despre Fr. Petrarca

și studiile limbii italiene în România

de RAMIRO ORTIZ

La depărtare de șase secole, numele lui Francisco Petrarca încă face să bată inima poezilor și inamoraților. Abia acum câteva zile a avut loc comemorarea dela Marsilia în fața unui numeros public de italieni și francezi, datorită unor învățați de vază ai ambelor națiuni și onorată de prezența ambasadorului Italiei; azi vine acest omagiu modest pe care prietenul și fostul meu elev Al. Popescu-Necșești, (ce-și amintește poate de unele ore puțin comune petrecute la **Seminarul de Literatură Italiană** în citirea dulcelor sonete și raiunatelor cântece ale nemuritorului cântăreț al Laurei), a voit să-l aducă ca tribut în cinstirea memoriei acestui poet care a făcut să bată atatea inimi în Franța, în Spania, în Anglia, în Germania, dăruind amintirii dulcii sale prietene cu părul blond, cel mai mare omagiu care ar putea să-l dăruiască vreodată unei iubite inimi și arta unui înalimat și unui poet: imortalitatea! După Beatrice și împreună cu ea, Laura trăește și ea în împărăția senină și luminoasă a Poeziei nemuritoare. Nobila blondă avignonieză apare ca un simbol al acelei iubiri care ar trebui să strângă într-o legătură indisolubilă inimile (vai, uneori învrăbite!) ale celor două mari surori latine care în această iubire castă, pură, ideală, calerească și în arta această amoroasă, împede, de un clasicism cald și delicat care amintește liniile pure ale artei elenice, recunosc cele mai pure caracteristici ale spiritului lor, cea mai prețioasă moștenire a Romei, și mai ales acel ideal mod de a iubi care constă în înălțarea femeii iubite la rangul de inspiratoare de nobile sentimente și de glorioase acțiuni. Secole întregi, poezia Italiană, franceză, și spaniolă s'a inspirat din Petrarca, și chiar după ce s'a părut la moment că petrarchismul secase, **scepticismul** (Marinismo) italian, **prețiozismul francez**, **gongorismul și calderonismul spaniol**, **enfuiismul englez** nu reprezintă, cercetate cu atenție, decât corupția petrarchismului; în secolul al XVIII-lea **Arcadia** a fost și ea în mare parte petrarchistă; în sec. al XIX-lea Petrarca a fost marea maestră al lui Leopardi, care îngrijă și adnotă o ediție a **Canzonier-ului**, a cărui schemă o împrumută canzonetelor sale care nu se desosebesc prea mult de acelea ale nemuritorului cântăreț al Laurei decât prin libertatea rimei și modul cum alternează endecasilabii cu „settenarii“. În sfârșit în numele și în cultul lui Petrarca, România intră, cu Gheorghe Asaki, pentru prima oară într-o mișcare culturală și literară europeană, dând literaturii comparate primul nume de petrarchist român, al unui petrarchist care nu numai scrie într-o manieră petrarchescă, dar tot în mod petrarchesc iubește pe Bianca Mileși, Laura italiană a romanticilor, luptătoarea neobosită, conspiratoarea fără odihnă împotriva dușmanilor libertății țării sale, inspiratoarea și încurajatoarea tuturor patrioților italieni în momentele de descurajare și nenorocire. Urme petrarchiste găsim până și în **Lăcrimioarele** lui Alexandri, dat fiind asemănarea situației sentimentale a poetului dela Mircești după pierderea steluței sale cu aceea a lui Petrarca după moartea Laurei. Deci în numele lui Petrarca și în iubirea ideală a unui poet italian pentru o franțu-

zoică a unui poet român pentru o italiană, națiunile latine se recunosc surori, se simt unite strâns una de alta cu cea mai dulce dintre legăturile omenești: iubirea, și în noblețea și puritatea acestei iubiri umane și divine în același timp, recunosc acea armonie, acel echilibru, acea unitate a materiei și spiritului, a rațiunii și a simțurilor, a sufletului și a corpului, care a fost idealul Renașterii, al cărei precursor a fost Petrarca, iar Renașterea venea direct dela Roma. Dela Roma, ai cărei fii Români, — deveniți azi un mare popor, — ar trebui să înceapă să se socotească români, deveniți azi un popor mare și aceasta nu numai cu vorbe, dar cu fapte, întorcându-se la studiul culturii clasice, reparând astfel, nenorocitele evenimente istorice cari au făcut ca ei singuri între popoarele latine, să nu poată beneficia de mișcarea culturală a Renașterii, și conviagându-se odată pentru totdeauna că și ei au dreptul să trăiască acea

na comuna iar nu în mod parazită, pe o ramură, fie ea înflorită și viguroasă! Atunci, chiar și literatura franceză va fi înțeleasă mai bine și va apare mai frumoasă, mai nobilă și inspiratoare de nobile sentimente și vor fi mai bine înțeleși Dante și Petrarca, Tasso și Ariosto, Leopardi însuși și Carducci. Fără cultura latină, o mare parte din Petrarca îți scapă. Îți scapă secretul sentimentului său atât de pur și omeneș, a formei sale atât de nobil și discret împodobită, îți scapă Petrarca intim din **Epistolac** și din **Secretum**; Petrarca atât de grandios epic din **Africa**, ai cărei oximetri rivalizează în frumusețe cu acela ai lui Virgiliu; îți scapă în fine Petrarca precursorul Renașterii, care, în entuziasmul admirației sale pentru Roma și pentru frunzații săi scrie scrisori latine foarte elegante și mișcătoare în sinceritatea lor și în dragostea lor pentru mărețile figuri ale antichității clasice.

Iată ce-mi spune azi Petrarca. Iată ce repet eu fraților mei români, cărora am venit să le aduc acum șaseșpezece ani, atât cât puteau slabele mele puteri, dar cu multă încredere în viitor, cuvântul Romei. Dar nu pot scăpa din vedere faptul că, după șaseșpezece ani de nobil apostolat al unei idei pe care o socotesc folositoare și necesară acestui popor pe care îl iubesc pentru că timp de șaseșpezece ani am suferit și m'am bucurat cu el; acum e vorba că limba italiană să nu se mai predea în școli. Nu: oamenii trec și cultura italiană e în plină expansiune. Dar nici surâsul mefistofelic al vreunui burocrat, nu-i va putea opri creșterea. În timp ce în România se suprime predarea limbii italiene din licee, ea intră și face parte ca materie obligatorie în învățământul altor țări ne-latine, cum de ex.: Ungaria; la Universitatea din Londra sunt cinci profesori (Cippico, Pelizzi, Heyth Struckmeyer, Dobelli, Vincent) care predau limba și literatura italiană; la Cambridge trei (Okey, Macaulay-Trevelyan, Gardoner) și în toate liceele din răsăritul Franței, predarea limbii italiene e obligatorie, și eu însumi am avut onoarea în 1895 să predau la Dijon, la Universitate, (ca **professeur agrégé**) la liceul de băieți Carnot și la cel de fete Condorcet.

Dar chiar și în România elevii mei își fac o cinste din aceasta și pe când în mod oficial se suprime catedrele de limba italiană (ultima care a dispărut a fost cea dela Școala Centrală) **comitetele școlare** le reînființează și creiază altele noi pe socoteala lor.

Cultura italiană se afirmă în România în fiecare zi tot mai mult. Peste câteva zile se va discuta la facultatea din București prima teză de doctorat în limba italiană, și un foarte scump elev al meu, doctorul Marcu Iși va inaugura primul său curs de docent universitar despre **Romanticismul italian**. Un altul, Călinescu, pregătește în colaborare cu mine o **Antologie a literaturii italiene** cu biografii, texte, traduceri și note, iar între timp scormonește arhivele din Roma, și găsește un material prețios pentru istoria politică și culturală a României în ce privește legăturile sale cu Italia; un distins profesor din Cernăuți, Zaharia Crițana a plecat acum câteva zile la Roma ca să se desăvârșească în literatura italiană;

Laura

— SONNET —

Imitație după Petrarca

Să stăm, Amor! Să ni mirăm d'odată
de minuni nouă ale malcei nature.
Vez pre pământ ce mândră zână arată
vez cît har plouă din a ei făpture.

De câte perle ș'auru-l vărgată
aleasă manta nevăzută 'alure
cum pasul ei ș'ochirea amoroată
prin astă poartă a dâmbului pădure.

Mii și mii flori cu larba din câmpie
unde stejarul cel umbros domniază!
ca să le atingă urma ei o' mbie.

Cerul de al ei frumseși să înviază
și 'mprejur sună dulce armonie,
inseninând de a ochilor săi rază.

GH. ASACHI
Poezii, Esii, 1833

viață puternică care vine din profundele rădăcini ale culturii latine, în loc să se resemneze să trăiască viața aceea săracă și fără vlagă care le poate veni din starea de altoi pe una din cele mai frumoase ramuri, e adevărat, dar prin care seva vitală nu ajunge la ei în mod direct, fie ramura aceea a culturii franceze. Un popor mare cum e azi poporul român, nu se poate îndepărta dela **ideea sa**, de directivă: Ori această idee de directivă a poporului român nu poate să fie cea **slavă**, deși niciodată însuși istoricii slavii nu s'au gândit să susțină că românii sunt un popor slav; nu poate să fie cea **dacă** pentru că nu există o cultură dacă; nu poate fi așa dar decât **ideea latină** și trebuie să se înceteze odată de a se mai confunda **ideea latină** cu **ideea franceză** sau **italiană** (cum a făcut Heliade-Rădulescu) sau **spaniolă** (cum mâine, cu scuza că Traian a fost spaniol) ar putea intra în capul cuiva ca să susțină. Nu: trebuie să se revină la isvorul comun: la **cultura clasică latină**, al cărei fiu e Petrarca, al cărei fii sunt **Racine**, și **Cornille** și **Lope de Vega** și **Calderon**; trebuie să trăiască din rădăci-

Parabola savantului

— Oscar Wilde —

Un savant celebru și lăudat descoperise mișcarea spontană. Era o invenție extraordinară. Cu să o dea în vîedeg, chemă la o ședință solemnă pe Academicienii din țara sa, parlamentul și pe Rege.

Iată care era experiența anunțată: pe un pian drept, o ghiulea mare, fără de nici o mașinărie s'ar pune în mișcare și s'ar rostogoli singură.

Dar în dimineața zilei cu experiența, savantul fu foarte încurcat. Dacă cumva se înșelase în calculele sale? Se va fi isprăvit atunci și cu celebritatea lui și cu vechile lui lucrări așa de laborioase!

Un ștrențar de băiat tocmai trecea pe locul unde savantul medita. Savantul chemă pe copil și-i spuse:

— Nu-i așa că-ți plac foarte mult: bilele, sfărlezile și caramellele? Desigur că-ți plac, ba și alte jucării și bomboane. Dacă vrei să le ai, să le duci cu puțin înainte de ceasurile trei în parcul orașului. Ai să vezi acolo o ghiulea mare. E goală pe dinăuntru. Să te vâri într'însa prin țaura ce e deasupra și să stai nemîncat până când voi sosi eu și cu ulți oameni. Atunci voi spune încel dar desul de lămurit ca să m'auzi: „Rostogolește-te ghiulea!”. Tu să te clătini atunci ca să rostogolești ghiuleaua. Ne-am înțeles?

— Da, domnule.

La ora hotărîtă, academicienii, parlamentul și regele fură de față pentru experiență— deoarece națiunea inventatorului s'ar împărtăși și ea din faima acestuia.

Și ghiuleaua se rostogoli.

Il aplaudară și toți vorbiră ca de-o minune. Cu toate acestea, savantul plîngea. Și printre suspine mărturisii:

— Ier, ali-mă! Dar conștiința mea științifică este mai presus de vanitatea mea de savant. V'am înșelat! La drept vorbind, nu știu dacă am descoperit mișcarea spontană... Da, ghiuleaua s'a rostogolit dar înăuntrul ei era un copil.

Și toți începură să-l blesteme, să-l huiduiscă și să-l ocărăscă.

— Ți-ai bătut joc, șurlatane, de știința țării tale, îi țipă regele infuriat. În închisoare ai să-ți sfârșești zilele.

— Santinelelor, duceți-l de aici.

Și cum mergea savantul târît și înrîstiat din cale afară către temniță, în mijlocul baljocurilor, coriegiul străbătu o stradă. Și un copil se destipi dintr'o partidă de țintar pe care o juca cu tovarășii săi și alergând spre savant, îi spuse:

— Domnule, sunt eu, fii mințe, băiațul de azidmineață. Iartă-mă, domnule: Da m'am încurcat cu prieteni de-ai mei la o partidă de țintar foarte nostimă... Și n'am putut să mă duc în parc să mă bag în ghiulea. Să nu fii supărat pe mine... Dacă ai ști, ce vostim e țintarul ăsta... Da poate că tot o să-mi dai bilele și sfărlezile și caramellele de care spuneai...

Atunci, savantul surăse nespus de frumos. Mângăia prietenește obrazul copilului și-i dădu un galben de aur să-și cumpere jucării și bomboane. Și fără să spuie o vorbă, peste măsură de fericit, se îndreptă spre temniță.

Din lumea celor umili...

LILIECII au fost totdeauna nedreptățiți. Ei sunt de altfel cei mai buni auxiliari ai omului.

Ei sunt victimele ignoranței și prejudecăților noastre. Natura lor nu e oasă, obiceiurile lor nocturne, stăniul aspectului lor îi făcură să fie condamnați fără a, e, l. Moise îi puse în rîndul animalelor impure; Egiptenii vedeau în ei întruchipări înfricoșătoare ale divinității. Grecii îi identificau cu Harpiile; Creștinii împodobiră pe Satan cu aripi de lilieci; Evul Mediu îi dădu de tovarăși vrăjitoarelor. Lin pricina acestei s'a me superstițioase sunt urmăriți și închiziunii peirii. Ceia ce este cu puțință pentru specie, de oarece ei fac numai un pui, pe an.

Și totuși pentru agricultură și pentru igiena publică, avem interesul să favorizăm înmulțirea lilieciilor, ca și pe a păsărilor insectivore.

Din definiția lui Aristot care spunea lilieciilor „păsări cu aripi de piele” trebuie reținut că liliecii colaborează cu păsările, cu rînduncelele de pildă, la distrugerea insectelor vătămătoare.

Turgheniev, Zola, Daudet și Goncourt prînzesc împreună, Zola care n'are decât treizeci și cinci de ani și care-i, chiar dela 1871, un autor cunoscut, începe și se tînguiască, ca un copil pentru, a n'o să fie niciodată decorat, n'o să înre niciodată la Academie și publicul o să-l considere în totdeauna ca pe un paria. Și repetă de patru sau cinci ori într'una: un paria. Turgheniev îl privește cu ironie părintească și-i povestește: „Zola, când cu serbarea dată la ambasada rusească, cu ocazia desrobirii sclavilor, eve...ent în care, știi, am avut și eu partea mea, contele Orloff, care mi-i prieten și căruia i-am fost martor la căsătoria civilă, mă invită la cină. Poate că nu-s întăiul literat rus în Rusia, dar la Paris, de vreme ce nu-i altul, fără îndoială că sunt.

Ei bine, cu toate astea, știi cum am fost așezat la masă: mi s'a dat locul al 47-lea, am fost așezat după poartă și știu de câtă considerație se bucură preoul în Rusia.

Într'un vagon de fumători, câțiva prieteni discută, despre economie și zgârcenie.

— Am cunoscut. Incepe unul, un comerciant din Birmingham care-și astupa călimara, de cum muia tocul, ca să nu se evaporeze cerneala...

— Un prieten al tatălui meu, la Glasgow, începe al doilea, oprea în trecere noaptea pendulele ca să nu se totcească limbile.

— Un văr al meu, un bătrîn foarte în vîrstă, adăogă al treilea, s'a hotărît să nu mai citească ziarele, ca să nu-și uzeze sticlele dela ochelari.

Un locuitor din Aberdeen auzind că un doctor luă 6 șilingi pentru întăia consultație și numai 2 șilingi pentru celelalte următoarele, se prezintă și-i zise:

— Ei, doctore, iată-mă din nou.

— Da, mi se pare, începu doctorul, că nu te-am mai văzut niciodată.

— Ba da, ba da! am mai fost și săptămăna trecută.

— Adevărat? Nu-mi mai amintesc. Așa dar cum îți mai ieste?

— Prost, prost de tot, doctore.

— Ia să vedem.

Și, după ce-l ascultă, doctorul, zise clientului:

— Perfect, dă-i înainte cu prescripțiile mele din săptămăna trecută. Așa-l pentru 2 șilingi.

Clientul — Imi garantezi că pantalonii ăștia sunt l'nă curată?

Negustorul — Nu vreau să vă'nșel, da nasturii sunt de os.

— Explică-mi, tată, ce-i aia a „da faliment”?

— A da faliment, dragul meu, e când pui banii în buzunarul pantalonilor și lași pe creditor să-ți ia surtucul.

— Și... izbutești să-ți câștigi viața numai cu condeiul?

— Da da.

— Și la ce reviste scriți?

— Nu scriu la nici o revistă. La 15—15 zile scriu tatei...

— Se zice că un om însurat trăește mai mult ca un celibatar.

— Prostii! Îi pare timpul mai lung — atăta tot.

În primele zile ale anului viitor va eși în editura Cartea Românească o bună traducere din poeziile lui Carducci făcute de d. G. Cifarelli; avem o bună Istorie a literaturii italiene în românește, eșită din seminarul meu, din îngrijirea d-nei Anita Belciugăteanu, asistentă mea; în timp ce scriu acest articol mi-a sosit dela Brăila o bună gramatică italiană pentru români, de d. Oreste Marciapiedi; mica mea revistă Poma, intră fără șgomot dar cu puternică credință în al șaselea an de existență; iar în Ianuarie l'Institutul di Coltura Italiana va relua conferințele sale la Fundația Carol.

Acestea sunt fapte pe cari nici un surăș mefistofelic nu le poate împiedica. Și nu e puțin lucru că o revistă de cultură populară cum e „Universul Literar” simte nevoia să vorbească publicului său despre Petrarca.

Mulțumesc deci amicului Popescu-Necșești pentru prilejul oferit de a face acest mic bilanț moral.

Îi mulțumesc mai ales pentru mângăierea ce-mi dă, arătându-mi cu fapte că sămănta cea bună a încolțit.

E singura recompensă la care aspiră bunul semănător!

Ramiro Ortiz

Cozia

Foșnește Oltul — pluta a trecut,
Dar cerul spart în cloburi vine iar
Să chiește peste ape, din trecut,
O mânăstire toată de cleștar.

Cu murmure, și vai și veac se scurg,
De ce și astăzi Cozia a rămas?
Trecutul stă pe valuri, la amurg,
Cu umbra lui ca limba unui ceas.

Foșnește Oltul... Stelele-au sculptat —
Cu mâna și cu mîntea nu le-ajung,
Prin ce desis de codru încalcit
So 'ncearcă aripi și se sbat prelung?

Un dangăt de aramă a sburat...
Se duce peste văi și peste munți.
Aproape-i vezi albastrul tremurat
Durând din sunet și din suflet, punți.

Aproape simți cu ochii mari deschisi
Cum unul câte unul s'au desprins
În noaptea ce se prinde'n rămurii
Hulubii Domnului pe cerul nins.

Cireșul de pe drum a înflorit —
E alb de lună multă ca de flori...
Sau poate peste pomul liniștit
Stă stolul alb al serafimilor.

ION PILLAT

C. NEGRUZZI

Literatura românească de astăzi, ajunsă la un progres evolutiv de care ne putem mândri cu toții, și care-i dă dreptul să se ridice în scara erarhică a literaturilor europene, pe treptele cele mai de sus, — este rezultatul firesc al unei munci chinuite, făptuită de acea pleiadă de suflete mari și entuziaste a înaintașilor.

Marele Eminescu nu putea ajunge la culmile sale dacă îndrăznețul său precursor Vasile Alecsandri, n'ar fi alcătuit o limbă poetică, plămădită din zgura aspră a scrisurii cronicăresc și din vioiul și armoniosul grai al poeziei poporane... Mihail Sadoveanu și Liviu Rebreanu, cei mai mari romancieri de astăzi ai literaturii noastre, nu puteau creia capodoperile lor nuvelistice și importanțele lor romane, dacă C. Negruzzi, Al. Odobescu, Ion Creangă, etc., n'ar fi dat prozei noastre acea înfățișare armonică și acel stil literar.

Pornind dela literatura contemporană, pe care avem fericirea să o apreciem în toată desăvârșirea ei, să ne îndreptăm gândul și spre figurile trecutului și să căutăm să înțelegem acum, mai bine ca altă dată, rostul

lor la contribuția și prosperitatea literaturii noastre.

Cea mai atractivă și mai simpatică figură literară dela începutul literaturii noastre moderne, este desigur neîntrecutul prozator Costache Negruzzi.

Neam de boier vechi, fiul lui Dinu Negruzzi, fost pe rând clucer, postelnic, căminar și spătar, om vesel și iubitor de chefuri, dar în același timp și un cărturar destul de luminat pentru vremea aceea. Primia toate cărțile și calendarele ce se tipăreau la Buda și Brașov. În special calendarele dela Buda erau pentru intelectualii simpli ai timpului, ceea ce este pentru intelectualul rafinat de astăzi, bagajul atât de bogat al revistelor franțuzești, în frunte cu „Les nouvelles littéraires“.

Copilul vioi și inteligent al acestui boier a avut prilejul să-și petreacă anii copilăriei la țară, în acel mediu sănătos și curat, pe care l-a evocat atât de plastic în scrisoarea sa „Omul de țară“.

La vârsta destul de fragedă de 13—14 ani, pleacă în Basarabia, la o moșie părintească, unde scrie, ceva mai târziu „Zăbăvile mele din Basarabia în anii 1821, 1822, 1823, la sătul Sărăuți din raiaoa Hotinului“.

În 1836—37 face cunoștință tot în Basarabia, la Chișinău, cu marele poet rus Pușchin, dela care are prilejul să capete multe cunoștințe asupra literaturii franceze.

Costache Negruzzi, ținându-se de moda timpului, a căutat să treacă prin toate ierarhiile administrative. Începe prin a fi diac la visterie în 1826, spre a putea ajunge la 1831 căminar, la 1837 deputat al județului Iași și la 1840 mare spătar. Tot în acest an devine directorul Teatrului Național din Iași, împreună cu V.

Alecsandri și M. Kogălniceanu. Cu acest prilej, scriitorul a putut să contribuie în mod efectiv la progresul artistic în publicul de pe acea vreme.

Literatura l-a atras încă de copil, încercându-se să traducă în versuri și în proză, la început din grecește, mai târziu direct din franțuzește, pe toți autorii mai cunoscuți și mai populari în Franța. Bineînțeles că, popularitatea cea mare o aveau în depărtatul nostru Orient, în genere scriitorii de a doua mână, totuși C. Negruzzi s'a încercat la 1837, șapte ani după ce Ehadă tradusese armoniile lui Lamartine, — să redea în limba noastră odele și baladele lui V. Hugo. Deși traducerea sa este destul de stângace, un merit destul de mare revine poetului. Dar înainte de a traduce direct din V. Hugo, C. Negruzzi publică o serie de localizări în care tendința de naționalizare a unui subiect străin se vede la tot pasul. „Le Géant“ a lui Victor Hugo devine „Urișul Daciei“, poezie publicată în „Gazeta Teatrului Național“ și în care, după marturisirea sa, ideea a pornit dela o legendă populară basarabeană. Dar capodopera literară, care l-a fixat pe Negruzzi în fruntea prozei noastre, este nuvela istorică „Alexandru Lăpușneanu“, publicată în 1840 în „Dacia Literară“. Deși au trecut de atunci 85 de ani, totuși cred că nu s'a scris nimic mai perfect în acest gen.

Această monumentală nuvelă creată de geniul literar al lui C. Negruzzi, a fost produsul fericit a două influențe din afară. Ideea de a descrie trecutul istoric a primit-o dela romanticii și în special dela acel maestru pictor al trecutului, marele romancier englez Walter Scott; iar perfecțiunea formei: stilul neîntrecut și limba atât de adecvată aceluși stil, i le-au pus la dispoziție letopisețele cronicarilor din secolii anteriori, în special Neculcea și Costineștii.

În toate directivele literare C. Negruzzi a fost un novator. El a cules și a vorbit cu entuziasm despre literatura populară cu mult înainte de Al. Russo și Alecsandri și tot el a fost primul scriitor moldovean care și-a dat seama de importanța unei limbi literare comune, lăsând la o parte acele cuvinte dilectale care nu pot contribui la unificarea ei.

Cel mai frumos prinos l-a adus memoriei acestui mare scriitor, d-l Eugen Lovinescu,¹⁾ care i-a închinat un admirabil studiu monografic și cu prilejul căruia am încercat să scriu rânduri evocative.

Gh. Cardaș

1) Costache Negruzzi, *Viața și opera lui*. Ed. II Editura „Cartea Românească“, Buc. (1925).

CALIPSO

Scrisoarea VII-a

Septembrie 1839.

Știi că în anul 1821, a izbucnit revoluția Greciei, și că ea își avu începutul în Iași. Precum în toate revoluțiile, asemenea și în aceasta s'au făcut mai multe excesuri, căci totdeauna printre patrioți se vără oameni de acei cari caută a se folosi de ori ce tulburare. După stricarea Eteristilor la Drăgășani și la Sculeni, toate căpeteniile ce erau mai de omene fugind care încotro, țările noastre rămăseră în prada birbanților. Iașul se pustii. Orașenii bejănăriră în Bucovina și Basarabia, unde găsiră azil.

Tatăl meu cu mine, după ce am petrecut iarna în ținutul Hotinului, în vara anului 1822 ne-am dus la Chișinău ca să ne întâlnim cu rude, prieteni cunoscuți, refugiați ca și noi.

Era curios a vedea cineva atunci capitala Basarabiei atât de deșartă și de tăcută, cât se făcuse de vie și de sgomotoasă. Plină de o lume de oameni cari trăiau de azi pe mâine, care nu știau de se vor mai înturna la vetrele lor, acești oameni, mulțamiți că și-au scăpat zilele, se deprinseseră cu ideea că n'o să mai găsească în urmă decât cenușă, și neavând ce face altă, hotărîră a amorți suferința prin vesela petrecere, care cel puțin îi făcea a uita nenorocirea. De aceea, nu vedeai altă decât primblări, muzici, mese, intrigi amoroase.

În toată însă această societate de emigrați și de localnici, două persoane îmi făcură o întipărire neștearsă. Acestea erau, un om tânăr de o statură mijlocie, purtând un fes pe cap, și o jună naltă față, învălțată într'un șal negru, pe care le întâlneau în toate zilele la grădină. Aflai că junele cu fesul era poetul A. Puschin, acest Byron al Rusiei, ce avu un sfârșit atât de tragic¹⁾, iar tânăra cu șalul, pe cari toți o numiau *Greaca cea frumoasă*, o curtezana emigrată dela Iași, numită Calipso.

Calipso umbla tot singură. Numai Puschin o întovărășia, când o întâlnea la grădină.

Cum vorbeau ei (căci Calipso nu știa decât grecește și românește, limbi care Puschin nu le înțelegea), nu știu. Se vede că 22 ani ai poetului, și 13 ani ai curtizanei n'aveau trebuință de mult înțeles.

Puschin mă rubia, și găsia plă-

cere a-mi îndrepta greșalele ce făceam vorbind cu el franțuzește. Câte odată ședea și ne asculta ore întregi, pe mine și pe Calipso vorbind grecește; apoi începea a-mi recita niscai versuri de ale lui, pe care mi le traducea.

Dar după o lună, m'am dus din Chișinău, și în primăvara anului 1823 m'am înturnat în Moldavia, fără să mai văd pe Puschin, și fără să mai aud de Greaca cea frumoasă. Câte odată însă când citiam poeziile marelui poet rus, și mai ales *Șalul negru* aceste versuri ce sânt un poem întreg făcut inadins pentru tânăra față, îmi aduceam aminte de acea femeie cu chip îngeresc, și doriam să știu ce se făcuse.

Intr'o seară a lunii Noembrie 1824 — era viscol și ploaie — la poarta monastirei Neamțu ajunsese un june om, care cerea voie să intre. Hainele lui erau străbătute de apă, și el se mâna obosit de osteneală. Portarul îl primi și îl găzdui până a doua zi când, după cererea sa, îl conduse dinaintea Starçului. El arată că fiind un tânăr străin și orfan, voeste a se călugări. Starçul îl rândui spre *ascultare* la un bătrân Sehastru ce locuia afară de monastire în munte, unde el petrecu trei ani în cea mai mară cucerire și umilință. Intr'o dimineață, chemând Sehastrul pe ucnicul din chilioara de alături, și văzând că nu-i răspunde, se duse ca să vadă ce face, dar îl găsi dormind de — somnul cel vecinic.

Când erau să-l îngroape, se găsi pe pieptul lui o hârtie în care scria acestea:

„Greșit-am, Doamnel Păcătuit-am, Doamne! și nu sânt vrednică a mă uita la cer; dar covârșească îndurarea Ta mulțimea fără-de-legilor mele! — Doamne! miluește și iartă pre păcătoasa Calipso!“.

Titva Grecei cei frumoase, am văzut-o în catacombele monastirei.

G. NEGRUZZI

Am trecut în classa a treia!

Ce bucurie!

Și cu toate astea, ne speria Vântu... Începem limba elină... Litere necunoscută... Accente... Greu de citit, greu de scris, greu de învățat...

Și domnul Vântu ne ia repede!

Când vine ora de elină, recreația nu mai e recreație... Leapsa, bărul, oina, capra sunt pentru elevii din celelalte clase... Noi nu mai eșim în curte... Toți cu ochii pe carte...

Și când se deschide ușa, sărim drept în sus — ținând clapele băncilor, ca să nu facă sgomot... Toate privirile îl urmăresc, dela ușa până la catedră... E înalt, e spătos; are un cap mare, mâini lungi, tălpi late; merge încet, calcă grav și redengota, pe care n'o lasă niciodată, îl îmbracă într'o solemnitate impunătoare.

S'a suit pe catedră, a pus catalogul jos și se uită peste toată classa... Nu știu de ce, atunci, elevii respiră ușurați... Poate, pentru că un zâmbet de înfinită bunătate, s'a așezat peste buzele cărnose... Poate, pentru că ochii aceia mari, rotunzi, rād cu adevărat... Un izvor de bunătate pornește din întreaga sa ființă, și copiii, fără să dea-lucească de ce, se simt la adăpost de orice pericol... Dar în clipele când el, om aproape bătrân, le o lecție de gramatică face ce face și aduce vorba despre mama lui, singura-i comoară, într'o căsută sărăcăcioasă, elevii se simt mai aproape de casă și ochisorii lor se umezesc...

Dar domnul Vântu dă note mici. Treburile și patririle umplu catalogul. Pe trimistele viitoare va fi mai larg. „Dar vreau să porniți bine; altfel nu se'nvață o limbă“.

De aceea, grija extemporalului ne-a chinuit mult. Și toată classa fu străbătută de un fior, când profesorul luă creta, însăși treizeci de cuvinte și spuse:

Copiați-le pe hârtie și puneți-le accentele.

Valoarea vocalelor, jocul consunantelor, mecanismul complicat al accentelor nu ne cuceriseră încă.

Din prima bancă, o tortură se'ntindea și s'adâncea. Elevii luau tocul, scriau, ștergeau, îl lăsau, iar îl luau... se priveau întrebători și oftaturi șagneau din toate părțile.

Clopotul sună și nu accentuasem nici un cuvânt. În ultimul moment, mă simții străns în clește: ori nu pun nici un accent ori le pun la înnemereală. Altă soluție nu era. Până s'adune monitorul celelalte extemporale, a doua alternativă intră în funcțiune — și în-tinsel coala plină de accente, la un cuvânt pe ultima silabă, la altul pe penultima și așa mai încolo.

Când sosi lecția următoare, copiii, cu inima strănsă așteptau să prilejuiască rezultatele, ca niște verdicte de condamnare sigură.

Mai posomorît ca totdeauna, domnul Vântu, cu teancul de lucrări la subțioară, zise grav de pe catedră:

— Sunt foarte nemulțumit! Nici unul nu știți să puneți accentele! N'am dat decât trei și patru! Numai unul a priceput și are numai o greșeală din toate cuvintele! I-am dat nouă!

Scorbî de pe catedră, veni până la mine, mă mângăia, și-mi înapoia foaia cu ceremonia înmânării unui decret de decorație.

DON JOSÉ

¹⁾ El fu ucis în duel de cumnatul său N. R.)

Familia fericită

de C. Ardeleanu

Alexandru Brebenel, om cu bani și fără de nici o slujbă, de al cărui trecut nu se știa nimic, însurat de curând, cu o fată de neam, se întoarse acasă, încărcat de pachete și sticle de băuturi scumpe. Când deschise ușa salonului îmbăcșit cu tot felul de mobile, se opri în prag, gata gata să-i cază povara bunurilor aduse pentru sindrofia de diseară. Elvira plângea.

— Ce-i dragă?... Ce s'a întâmplat?... Și lăsând pachetele pe o măsuță se apropie de nevastă-sa, așteptând să i se răspundă.

— Lasă-mă, lasă-mă!... Vreau să mor... Se trânti într'un fotoliu, închise ochii și lăsă capul pe spate, îngropându-se toată, într-o sumedenie de perne de mătase deasupra cărora trona o paiată cu nesul mare, cu ochii de mărgelă și eu două tipsi de carton în mâini...

— Elviro... Te rog...

— Lasă-mă, lasă-mă... mă omoară servitoarea.

— Iar te-a supărat?... și apropiindu-se, să o mângâie pe obraji, îi vorbi cu drăgălășenie:

— Nu mai fi supărată, nu-i nimic...

N'apucă însă să termine ce avea de spus și Elvira deschise ochii, ridică capul și, ca și cum viața ei ar fi fost în primejdie, răspunse:

— Da, de sigur... pentru dumneata nu însemnăz nimic, pentru dumneata servitoare prețuiește cel puțin tot atât cât prețuiesc și eu... Și strepezindu-și diușii, își trânti capul din nou în maldărul pernelor colorate. Paiata îi căzu peste crăștet, lipindu-și nasul roșu de obrazul Elvirei, ca și cum ar fi vrut să o sărute.

— Bine, dar eu cred că cel mai bun lucru ar fi să-i spuși să-și facă legătura și să plece. De ce să te superi, să-ți faci rău...

Elvira deschise din nou ochii:

— Da sigur, ți-ar conveni... Să plece... Și pe urmă?... Pe urmă să trec eu în locul ei, să-mi bag mâinile în spălăturile de vase, să gătesc, să fac focul, să-ți curăț dumatile ghetele, într'un cuvânt să o înlocuiesc pe ea... Mersi... Cred și eu, ți-ar conveni de minune... Ei bine, domnule, eu nu m'am băgat servitoare la dumneata, eu am o casă și o mamă la care mă pot întoarce...

Elvira se ridică în picioare hotărâtă. Paiata căzu cu burta peste brațul fotoliului și atârna în două părți ruptă de mijloc.

Alexandru Brebenel, sufla greu. Ochii îi erau lacrimoși și buza de jos îi tremura: de parcă nu era a lui, nu știa ce să facă, dacă trebuie sau nu să mai spună ceva, și miorlai, ca un pisic abia lăscut:

— Elviro... Elviro... El...

— Lasă-mă!... Ești un tigru hain, fără inimă... Și iar se trânti pe fotel, înfundându-se în perine, prințând paiata de picior și lovind-o cu capul în genunchi...

— Spune tu ce să-i fac?... Spune!... Învață-mă... Și Alexandru Brebenel, își frângea mâinile aplecându-se umilit de mijloc, de mai mai să se frângă. Se gândia în clipa aceea dacă n'ar fi bine să îngeunche, să-i ia mâna și să o sărute ca astfel să-i treacă necazul; și-a adus aminte că altădată așa a făcut și ea a început să răză, de aceea nu știa omul cum să-și împace femeia.

— Să-ți spun eu ce să faci?... Ha... dar știi că îmi plăci?... Poftim! Să-i spun eu ce să facă!... Se ridică din nou în picioare și agitată ca o salcie pe vreme de furtună, lovind mereu cu paiata în aer ea și cum s'ar fi apărat de muște,

începu a se plimba prin fața lui, măsurând încăperea dela un colț la altul, vorbind singură, neputându-și stăpâni mânia:

— Auzi, auzi... Să-i spun eu ce să facă!...

— Bine, Elviroco...

— Ce bine domnule?... Ce Elviroco domnule?... Să te duci să o cerți, să-i faci morală, să știe că eu sunt cineva în casa aceasta, adică cineva și ceva mai mult decât nevasta dumitale... Asta să faci.

— Bine, dar dacă pleacă...

— Așa!... atunci am să plec eu dacă ții atât de mult la ea... Poftim, rămâi... Eu am o casă și o mamă, la care... Și se îndreptă grăbită spre o cameră vecină.

Alexandru Brebenel, abia de apucă vreme să o prindă de mână să o reție ca și cum dacă ar fi trecut pragul odăii în care voia să intre, ar fi pierdut-o pentru totdeauna.

— Rămâi Elviroco!... Mă duc, mă duc și, și... Ai să vezi...

Elvira sezu din nou pe fotoliu, frământând între degete, nasul paiatei în vreme ce Brebenel eși vijelios ca o furtună trântind ușa în urma lui, ca după două minute să se întoarcă, bucuros de isprava făcută, frecându-și mâinile.

— Am gonit-o!...

— Pe cine?...?

— Cum pe cine?... Pe servitoarea...

Elvira nu mai spuse nimic, aruncă paiata și închizând ochii își îngropă din nou capul între perne...

— Ce-i? Întrebă Brebenel, ne mai înțelegând nimic.

— Lasă-mă să mor... lasă-mă!...

— Dar n'ai spus tu să mă duc să-i fac morală și să... Eu n'am vrut să o gonesc, a plecat ea.

— Doamne, Doamne ce nenorocită sunt, ce nenorocită!... Ce o să facem diseară?...?

— Cum ce o să facem?...?

— Mosafirii.

— Ei și?...?

— Cum ei și?... Cine o să spele farfuriile, cine o să facă focul peste tot, cine o să...

— Și pentru asta e supărarea?...?

— Cum? ți se pare lucru de nimic?...?

— Am să fac eu și foc, am să șterg și farfuriile, am să servesc, am să fac de toate. Ce mai vrei?...?

— Bine, treaba ta, eu nu pun mâna pe nimic trebuie să-mi întretin mosafirii și pe urmă, să umblu la foc sau să spal vase... Nu... asta nu, toate fac dar asta nu...

— Lasă dragă, atâta să fie supărarea...

— Atunci, desbracă-te, și nu mai întârzi vremea trece...

Cinci minute în urmă, domnul Alexandru Brebenel era la bucătărie, își puse un sort în față și, aplecat pe vine, în fața unei țingiri cu apă caldă, spăla și cânta de parcă a lui era lumea, în vreme ce Elvira, în salon, își făcea buzele cu roșu în fața oglinzii, așteptând invitații.

Michel Bouquet

Pictorul francez Michel Bouquet s'a născut la Lorient (Franța) la 17 Octombrie 1807 și este cunoscut ca un renumit peisagist.

După anul 1839 a călătorit în diferite părți ale Europei: Sicilia, Grecia, Ungaria, Turcia (Constantinopole) Muntenia și Moldova.

Călătoria lui prin țările noastre a făcut-o prin anii 1840-1842, trecând prin Turnu-Severin, Corabia, Turnu-Măgurele, Brăila, desenând după natură, înouamente, tipuri și costume.

El a vizitat și Bucureștii, unde a desenat vestitul han al lui Manuc, biserica Sft. Gheorghe, apoi Târgoviște desenând urmele palatului domnesc, apoi Câmpulungul și Curtea de Argeș.

Ei își continuă mai departe călătoria lui prin Moldova, vizitând Iașii, malul Prutului, a fost pe muntele Cahlăul, la mănăstirea Bistrița, Neamtu, orașul Piatra și Cetatea Neamtului.

În anul 1843, întorcându-se la Paris, expune în 1845 la expoziție („Salon”) tabloul *Vue de lassy*, în 1847 tabloul *Bords du Danube* și în 1848 *soir dans les steppea dela Molio-Valachie*, tablouri în ulei foarte multe apreciate.

În 1845 el scoate un album cu 12 planșe intitulat: *Album Valaque. Vues et costumes pittoresque dela Valachie, dessinés d'après nature par Michel Bouquet, Paris 1845.*

Tot dela el ni s'a păstrat un alt album cu desene originale, care n'a fost reprodus nici odată și intitulat: *Album Moldave, dessinés d'après nature par Michel Bouquet.*

Acest prețios album se găsește astăzi în colecția de stampe a Academiei Române. Pe Bouquet l-a impresionat mult frumusețea țărilor noastre și mai ales țărani pe cari îi schițează foarte des.

Descemnurile lui sunt foarte importante pentru timpul dela 1840 prin exactitatea lor, căci reprezintă în mod plastic scene din viața românească. Costumele, tipurile și vederile din Muntenia și Moldova sunt admirabil lucrate, ele ne servesc și de documente, mai cu seamă pentru unele orașe și monumente, cari astăzi s'au schimbat sau nu mai există.

Ion C. Băcilă

E bine să știi...

TIGRII abundă în Indochina. Totuș vânătorii nu se prea pot lăuda cu isprăvile. Un pasionat vânător Roland Savary, mărturisește că n'a vânat nici un tigr și că zadarnic a încercat să se măsoare cu ei. N'a văzut, viu, decât pe legendarul tigr Filip, închis într'o cușcă de pe promenada Pnom-Penh din Cambodge și care toarece afectuos de câte ori vreun vizitator îl gădilă după ureche. În Cambodge tigrii nu se repăd la oameni. În schimb pantera indochineză se dă la om, și mai ales aleargă după câini pe care-i vânează mergând până în mijlocul satelor.

LA SF. PETRU din Roma, monseniorul Cascioli a găsit cele 7 statuete de Michel Angelo, destinate pentru decorația coloanelor domului și cari se pierduseră.

S'A OBSERAT de câteva luni că **Alma Mater** a lui Puvis de Chavannes, care decorează amfiteatrul Sorbonei își pierde frăgezimea colorilor. S'a constatat că nu e vorba de vre-o primejdie serioasă și va fi curățită sub auspiciile unui specialist.

Când vrei să faci pe Nik Winter

Personajii: Jenică Tărtăcută, Colonel Mircea, prietenul colonelului,
O ordonanță

Scena reprezintă o odaie de culcare. În pat, culcat colonelul Jenică Tărtăcută bandajat la față și mâini.

ORDONANȚA (intrând în vârful piciorilor): D-le colonel... d-le colonel...

COLONELUL: Ce este?... Ce mai vrei?... A venit doctorul, spune-i să intre...

ORDONANȚA: Nu, să trăiți d-le colonel, nu este doctorul...

COLONELUL: Dar cine?... spune mai iute...

ORDONANȚA: Un domn, spune că-l cheamă Mircea și că este bun prieten cu dv., mai spune că a auzit că ați fost bătut și a venit să vă vadă...

COLONELUL (vorbindu-și sieși): S'a auzit în oraș... M'am făcut de râs... Cine știe ce mă mai așteaptă?... Poate și reforma (tare). Spune-i să intre. (Ordonanța iese).

MIRCEA (intrând vârtel): Bună ziua Jenică. Dar ce ți s'a întâmplat?... Care au fost mizerabilii cari s'au atins de un colonel, căci îmi inchipui că au fost mai mulți, căci unul...

COLONELUL (gemând): O stradă întregă...

MIRCEA: Cum?... O stradă întregă, a îndrăznit să lovească un colonel?... Dar trebuie să impușcați toți... au necinstit uniforma română...

COLONELUL: Nu eram îmbrăcat ca militar.

MIRCEA: Și nu ai strigat după ajutor?...

COLONELUL: Ba da, dar cine era să-mi mai vie în ajutor, căci nu mai era nici unul pe stradă care să nu dea în mine.

MIRCEA: Fenomenal... A ajuns Bucureștii o vâlsie, un cuib de tâlhari, te omoară ziua în-amează-mare...

COLONELUL: Era noaptea...

MIRCEA: Nu înțeleg... Ah! crăidonule vre-o aventură amoroasă... De... ți-am spus, că o să ți se infunde odată...

COLONELUL: Nu, dragă, nici o aventură amoroasă, din ele scapi mai estin și nu te urmărește de cât unul și atunci o iei la fugă...

MIRCEA: Nu mai înțeleg nimic... doar n'o fi turbat toți de odată și au sărit pe tine ca să te bată...

COLONELUL (făcând o mișcare să-și ia o poziție mai bună): Aoleo!... Aoleo!... sunt snopit... nu mai e bun nici un vârf de ac pe tot corpul... Să fie a dracului inspirația și Nik Winter...

MIRCEA (ingrijorat): Stai liniștit... A venit vre-un doctor, să te vadă?... Ai temperatură?... Ce tot spui tu de inspirație, de Nik Winter.

COLONELUL: Numai inspirația n'a adus în halul acesta și Nik Winter.

MIRCEA: Ce mai este și cu Nik Winter asta?... Ce amestec mai are el în snopeala ta?...

COLONELUL: Păi inspirația și Nik Winter mi-au deschis pofta să fac pe detectivul și iată rezultatul (văitându-se).

Aoleo!... Aoleo!... M'au pisat rău tâlharii.

MIRCEA (ingrijorat): Nu pricep nimic, trebuie să ai temperatură, stai liniștit... mai bine caută de dormi puțin, somnul îți face bine...

COLONELUL: Tu oi fi crezând că eu aiurez acum?... Nu dragă, sunt teafăr la cap și asta grație că mi l-am apărât cu mâinile că ar fi dat și în el.

MIRCEA: Apoi dacă ești teafăr la cap explică-te, căci altfel mi-e teamă să nu cred că m'am stricat eu la cap, căci nu mai pricep nimic...

COLONELUL: Ai răbdare... Tu știi că fac serviciul de informații la regimentul meu... Intr'o zi colonelul mă cheamă...

MIRCEA (nedumirît): Cum tu colonel, te cheamă colonelul?...

COLONELUL: Colonelul cu stea...

MIRCEA (ingrijorat și a parte): De sigur, are temperatură, bate câmpii (tare). Lasă Jenică... lasă povestea, odihnește-te mai bine... Poate, vorba multă îți face rău...

COLONELUL: Din contră îmi face bine să vorbesc... Mă mai ușurează... așa colonelul cu stea îmi spune: Știi camarade că am bănueli asupra cutărui locotenent, ia să te duci la poliție și să spui să-mi faci informațiuni și supraveghere asupra lui. Am auzit că noaptea vine la el acasă un individ suspect... Nu cumva?... Eu îi răspund: Bine d-le colonel, mă voi duce la poliție și voi aranja...

MIRCEA: Și te-ai dus...

COLONELUL: Și nu m'am dus. Aci începe inspirația și Nik Winter...

MIRCEA: Cum așa?...

COLONELUL: Pe urmă, dragă Mircea, mi-am zis: Afacerea aceasta este interesantă și frumoașă și o voi face singur, fără concursul poliției... ce, adică numai ei pot să facă o supraveghere?...

MIRCEA: Ei bine și...

COLONELUL: Doar, am citit din scoartă până în scoartă pe Nik Winter și-mi veni inspirația: dacă aș face eu pe detectivul?... și l-am făcut și iată halul în care sunt... Să fie al dracului de Nik Winter cu tot neamul lui...

MIRCEA: Ei bine, l-ai făcut, dar bătaia cum a venit?...

COLONELUL: Iată cum... Mi-am zis: Să mă duc să fac supravegherea locotenentului, îmbrăcat ca militar nu merge... să mă duc în țivil nu am nici o autoritate și atunci m'am îmbrăcat ca sergent de oraș cu haine imprumutate în schimbul unui bun bacșiș și mi-am trântit și un cioc, pe care l-am lipit cu gumă-arabică...

MIRCEA: Tot nu văd cum a venit bătaia...

COLONELUL: Ai răbdare... Ajuns la domiciliul locotenentului, după ce am făcut recunoașterea m'am ascuns pe un maidan care era în fața casei.

Am stat pitulat acolo și cu ochii țintă la casa locotenentului să văd cine intră și iese... În timpul acesta, sergentul de stradă, al adevărat, dădea la țigăne de-mi spărsese urechile și tot prin fața casei locotenentului se plimba...

MIRCEA: Ce-ți pasă ție de asta?...

COLONELUL: Da, dar stând în fața casei locotenentului îmi strica afacerea și cum nu știam cum să-l chem să-i spui să plece, am început să-l păsii. Acum începe nenorocirea mea... pe când eu îl păsaiam, din curtea locotenentului iese o servitoare. Cum o vede sergentul, al adevărat, îi spune: Ce fă, trebuie să dau țigăne o săptămână ca să ieși?... Eu păsaiam într-una... El ascultă și de o dată îi spune: Cine te păsăie fă?... și ciulind urechile să prindă de unde vine păsăiala, de o dată se îndreaptă către mine și mă și înhață...

MIRCEA: Tu nu i-ai spus cine ești și ce cauți acolo?

COLONELUL: Da, i-am spus, dar ce, a vrut să mă creadă? M'a luat drept un rival în dragostea lui și mai mult pe sus, m'a dus în fața servitoarei și a început să sbiere la dansa ca un turbat: De ast'a îmi ești?... Vasăzică d-ta ai altul care te curtează și harș îi croaște o sfântă de palmă.

MIRCEA: Trebuia atunci s'o ștergi binisor, să-i lași să se bată ca orbeții...

COLONELUL: Da, am vrut, însă s'a repezit la mine, m'a înhațat de gulerul tunicei și mi-a spus: nu așa camarade, stai că mai avem ceva de vorbă și harș și mie pe neașteptate o sfântă de palmă, de am văzut stele verzi și apoi harș și în servitoare...

MIRCEA: Trebuia să-l ameninți cu revolverul.

COLONELUL: Nu-l aveam. Și așa tot dând când în mine, când în servitoare, ea a început să țipe și dragă Mircea, nu a rămas casă din care să nu iasă câte doi, trei să vadă ce s'a întâmplat...

MIRCEA: Tu n'ai dat, nu te-ai apărât?

COLONELUL: Am dat cât am putut, dar turbatul de sergent, era mult mai voinic de cât mine și țipa și spunea că sunt un hoț travestit în sergent de oraș și când mi-a smuls și ciocul și mulțimea adunată a văzut că este fals, apoi ține-te bătaie, curgeau pumnii ca grăul la treerătoare... Țipă eu că sunt colonel, țipă eu că sunt om cum se cade, că n'am venit pentru vre-un fapt rău, aș, nu m'a ascultat nimeni și m'au lăsat numai când, din întâmplare, a trecut un comisar, care ne-a dus la secție...

MIRCEA: Sărmane prietene, adevărat preastă inspirație ai avut și să-l ia dracu pe Nik Winter...

COLONELUL: La secție mi-au dressat proces-verbal pentru port ilegal de uniformă și, culme a ironiei, pentru ultras adus sergentului de oraș.

MIRCEA: Apoi tu nu le-ai spus de ce te-ai îmbrăcat așa și că ești colonel...

COLONELUL: Atât mai trebuia să auză colonelul cu stea, că nu i-am executat porunca că din cauza aceasta

s'a făcut atâta țărăboi și apoi să fi văzut...

MIRCEA: Te-a văzut vre-un doctor?... Ce-a zis?...

COLONELUL: Am chemat unul care mi-a spus că nu este nimic grav, doar carnea mi-e sfărâmată... intern nimic. Și acum, dragă Mircea, am o rugăciune, scrie-mi o scrisoare către prefectul poliției în care să-i spui că-l rog să pue în supravoaghă pe locotenent și apoi să treci pe la colonelul cu stea să-i spui că nu pot veni vre-o câteva zile la cazarmă...

MIRCEA: Ce boală să-i spui că ai?...

COLONELUL: Spune-i și tu orice...

MIRCEA (râzând): O să-i spui că ai Nik Winterită, o boală nouă.

R. P. VOINESCU

Dacă am ști.....

VAPSIREA turnului Eiffel necesită 30.000 kgr. de vâpșea și 40.000 zile lucrătoare. Lucrul se face cu mâna și fără schele care sunt foarte periculoase. Fierăria a fost în dese rânduri văpsită cu minium.

În 1899, în vederea Expoziției, turnul Eiffel fu văpsit cu două straturi de vâpșea-lac, rezistent, dar care-și pierde repede strălucirea.

În 1907, ceruza fiind interzisă, Turnul fu văpsit din nou cu o bază de sesquioxid de fer și mică. Apoi în 1914 când din cauza războiului fu terminat în 1917.

Văpșirea începută în 1924 continuă și astăzi.

DUPA profesorul Herbert Warren, celebrul mormânt al lui Virgiliu dela Pausilippi, pe drumul dela Neapole la Puzzuoli, n'ar conține nimic din cenușa autorului Eneidei al cărui mormânt să fi fost înecat de valuri.

AFORISME

Paul Valéry

Mi-e teamă de ceia ce se cunoaște mai mult decât de necunoscut.

Oamenii mari mor de două ori. Odată ca oameni și odată ca oameni mari.

A inventa trebuie să semene foarte mult cu operațiunea de a recunoaște o melodie în căderea monotona a picăturilor de apă, sau în ciocăniturile trenului sau ale unei mașini alternative.

Este o parte în om care nu se simte trăind, decât când creiază: inventez, deci sunt.

Anecdote

Dintr'o discuție literară. Unul din ei, care a mângălit și el puțină hârtie, hotărăște:

— Nu... nu... dragul meu... Tu n'ai cum să apreciezi... Scris-ai vreodată măcar un rând?

— Absurditate, timp un altul... nici de ouat n'am ouat niciodată... și cu toate astea pot să apreciez mai bine ca o găină, omleta...

Stăpâna — Ia privește încoace: pot să-mi scriu numele în praful de pe masa asta...

Servitoarea — admirativă — Ah, co-niță, ce lucru-frumos mai e și învăță-tura.

MENTIUNI CRITICE

Cincinat Pavelescu

EPIGRAME, editura „Ramuri”, Craiova, 1925.

N'ai nevoie să fi văzut pe poetul Cincinat Pavelescu, spunând versuri ca să știi, dintr'o epigramă care circulă, dintr'o mlađiță de madrigal sau de serenadă, pe care o declamă un sentimental sau o sentimentală, că poetul trebuie să fie asemeni unui violoncel cu glasul de o rezonanță tainică peste care cuvintele își trec arcașul melodios. Dar e mai bine să-l fi văzut și să-l fi auzit. E un spectacol care te imobilează. Arta lui Cincinat Pavelescu e prin excelență vibrantă, Lirismul lui extrage din agoniile sentimentale atât cât trebuie glasului său de metal să vibreze de o emoție stăpânită dar comunicantă. Pentru că, trebuie să o spunem, Cincinat Pavelescu, e din puținii poeți, maeștri ai zicerii. Acest dar, e sigur că poetul nu l-a înmormântat dela taciturnul magistrat ce trebuie să fie — și cu câtă

etul, ca un adevărat senior, ospitalier și amabil, știe că oaspetele se cucerește mai ușor, cedează și se lasă torturat oacă are iluzia unei tovarășii în desfătare. Un amfitrion exemplar se consideră e, alul dacă nu umilul oaspeților săi. Le aceea Cincinat Pavelescu nu uită să se flageleze și pe sine. Și o face cu un deosebit succes, fie că vorbește de marile sale daruri de improvizator, fie că cedează pasul unui confrate în epigramă, fie că stăruie asupra celebrei sale calvități, fie că prentâmpină, cu agreabila malțozitate săgețile crucei:

*A scos în fine Cincinat
Volumu-atât de așteptat
Și critica s'a și rostit:
— E foarte bine tipărit!*

Și Cincinat are dreptate: volumul e foarte bine tipărit, mai mult: în vremea aceea de subvalută el mine și încâna. Tehnica volumului lui Cincinat Pavelescu e a unui carnet de occuri. Ce încâna, oare fiigrane! Dar oare sunt cu adevărat? Cu atât mai bine dacă cedind epigramele lui, te alegi și cu această muzie.

Să lasăm însă pe poet să coceteze cu darurile sale și să o spunem dela început: Cincinat n'are dreptate. Critica nu e făcută numai pentru aceasta. Un ș.f. de aeliere ar fi fost de ajuns.

Majoritatea epigrameor lui Cincinat sunt variațiuni pe tema pugdatului său epigramatic. Ar părea curios și totuși nimic mai simplu: pumnul e unul dar loviturile sunt mai multe. La fel și cu aceste lovituri de rimă. A spune că ele sunt pline de vervă ar fi să deschidem o poartă deschisă. E mai bine să vedem caracterul lor. E în ele o răutate de viespe, care se aplică mai ales moraturilor literare, o răutate de viespe dulce pentru că Cincinat are sufletul bun și camarad ideal de litere și de boemă, după picătura de liere întinde și lingurița cu sirop. E aceea a-tatea din epigramele lui au două fețe. Apoi epigramele lui au un mare dar: par nevinovate. Acidul lor dispune și dezarmează, ca în următoarea dedicată unui confrate obscur:

*Un scriitor necunoscut
O epigramă mi-a făcut.
Ca să-mi răsbun pe autor
Eu voiu cili-o tuturor,*

sau ceastălaltă făcută cu prilejul desvelirii statuei lui Eminescu, la Lumbrăveni și după succesul unei ode ocazionale improvizată de poet:

*Gloria lui Eminescu
O să aibă două pete:
Poate: versurile mele;
Sigur statua lui Spăthe,*

În care se surrinde dublul tăis al acestei soade ascuțite.

Volumul se continuă cu un c'clu de „molemică mărunte”, apoi un c'clu de „improvizatii” în care străbate o ușoară notă de inocent libertinaj, căruia nu i-am putea găsi o mai bună justificare—dacă așa ceva ar fi de rigoare — decât enigma pe care Cincinat și-o face sie însuși ca magistrat:

*Că Cincinat
E afemeiat
Vreți o probă?
Peartă robă!*

suferință! — în anumite ore, Cincinat Pavelescu. E în atitudinea lui, în glasul său, în nimica expresivă a întezii lui ființe, în unda de lirism sau în improvizajia promptă cu care tresare, ceva din vechea legendă a trubadurului, peregrin și viersuitor.

Ceva din legenda aceasta a trecut fără doar și poate și în nărcerea pe care o exprima o scriitoare franceză, într'un portret al poetului, publicat de „Nouvelles Littéraires”, când spunea că versurile lui Cincinat le rostesc păstorii, în preajma focurilor pe la stâne. Orice exagerare, evident, conține un grăunte de adevăr. Ea voia să spue în hiperbolismul ei că poeziile lui Cincinat Pavelescu cunoșteau o celebritate circulatorie puțin comună. Și adevărul era acesta mai ales în privința epigrameor, pe care astăzi abia, poetul, le robește volumului.

Dacă în primele pagini ale volumului, în prefața așa de melancolică și de resemnată, poetul mare să-și uite pentru o clipă de îndatoririle unui amfitrion glumeț și spiritual, verva nu întârzie să se arate și abundența epigramatică spumează. Pe-

Urmează un amuzant ciclu „Pe rime date” din care vom desprinde această nouă variantă la adresa sa :

*Când îl privești așa de chal,
Nu-i Cincinat, e Cincinet!
L-ascuși, și zici atunci mirat:
Nu-l Cincinet, e Cincinat!*

Și evident n'am termină, citând, dacă ne-am lusa tentației. N'am termină spre bucuria autorului, a lectorului și a noastră. Cum însă trebuie să sfârșim, să încheiem în chip demn și la înălțimea unui maestru al epigramei: Să desprindem din ciclul „Inscripții” aceste 4 versuri — admirabilul aforism horapian — săpate pe o cruce de marmură :

*Cu toții prin lume purtăm câte-o cruce:
Mai grea, mai ușoară, precum ne e partea,
Și nu ne dăm seama cum timpul ne-a ține
Și vara, și toamna, și iarna... și moartea!*

În care epigrama a cedat pasul elegiei.

Sanda Movilă

Cinii roșii, poezii, etc.
literara Casa Școale
lor. 1926.

O virtuoașă miniaturistă a cărei artă descinde parcă din peisajul de creșt înfiorat și nărtie roză a japoniei. La umbra unui evantai cu aripile de lac, brodează cu degete delicate, pe matasă roză, desene grațioase, învoalte și fluide ca în tablourile nipone. O poezie de decorație, de grațioasă și iragedă decorație în care sentimentele aluneca, ușor, nesimțit pe sub cristallul versului, asemenea, unor mici pești de sifon lăuar. O valoroasă poezie a lucrurilor : naturi moarte peste cari trece o tremurare de rază de soare :

*Alături o ghitară aruncată și două evan-
gelii*

*Dormitează cu două aripi frânte, ovisle.
În colț*

*Un Budha mic de bronz crispează
Un zambet vag din umerii de lumină...
Basinul murmură acelaș cântec
Și picaturile de apă care cad
Pe tespede s'ar crede ca-s mărgele
Ce picură un cântec argintiu...*

Însă năuic n'ar putea da impresia acestei arte de grație, de fragilitate, de teorie de sticlă pentru păpuși, de simbol pentru ilustrarea unui suflet discret ca această poemă venind din povestirile și din poemele lui Samain parcă :

*Marchize mici de Saxa
Cu zâmbete pudrate
Și cu profiluri fine,
O, vă cunosc prea bine
De-atâta tristă vreme
De când vă port în mine.
Deși'n iatacul verde
Pe etajera albă
Voi stați de-o vreme 'ntreagă
Alături de albe
Și pale Colombine
Și de princese fine
În porțelan lăitate,
Cu ochi prelungi și dulci
Cu buzele pictate,
Deși de-o vreme 'ntreagă
Pe etajera albă
Voi stați îmbrățișate,
Eu tot vă port în mine
Cu zâmbete pudrate
Și cu profiluri fine.*

*V'am modelat din piatră
Din versuri și din mine
V'am învârtit cu gesturi,
Cu grații și zâmbiri
V'am scos din etajere
Minuni fermecătoare
Ș'n clipe de uitare
V'am adorat pe toate.*

*De aceea
Marchize mici de Saxa
Prințese japoneze
Și pale colombine
Fragile visătoare
Podoabe inutile
Pe etajera albă,
De sufletu-mi pictate,
În seara asta tristă*

Am să vă sparg pe toate.

Calendarul Minervei

Pe anul 1926. (Ingrijit de S. S. R.). „Cartea Românească”. 1925.

Al XX-lea an al „Calendarului Minervei” continuă buna tradiție a acestui prea util almanach, ce amintește întreaga tradiție a almanahurilor din literatura noastră. Suntem la un veac dela ziua în care Costache Negruzzi aștepta cu nerăbdare calendarul de Buda. Condițiile literare sunt schimbate și totuși nimeni nu poate contesta marile calități ale acestor cărți anuale. Cu condiția negreșit, ca între scoarțele efemere (e mai puțin efemer anul de cât ziua ?), să se cuprindă o schiță de enciclopedie. Se poate spune, cu oarecare aproximație, că ne apropiem de acest tip al almanahului.

În orice caz „Calendarul Minervei” promite să devie, cu anul viitor, o astfel de enciclopedie. S. S. R.-ul își ia obligația prin pana președintelui ei, d. Liviu Brebeanu, să aducă această colaborare prețioasă.

Până atunci, să spunem că materialul calendaristic și informativ din anul acesta, agrementat de nenumărate reproduceri din manifestările de artă ale anului ce se încheie, este întregit de interesante contribuții literare și științifice.

Să spicuiem : „Un monument lui Eminescu”, de M. Sadoveanu ; „Duhovnicul” (nuvelă), de I. A. Basarabescu ; „În satul meu natal, după trei zeci de ani”, de Gala Galaction ; „Un cetățean” (nuvelă), de Al. Cazaban ; frumoase poeme de Ion Pillat și Adrian Maniu ; „Săpăturile dela Mangalia”, de O. Tăraș ; o schiță monografică despre Em. Gârleanu ; Cronici retrospective : un an literar, un an artistic, unul muzical și unul teatral.

PERPESSICIUS

În numele viitoare vom vorbi despre :
DRAGOȘ PROTOPODESCU : Pagini engleze.

E. LOVINESCU : Istoria civilizației române moderne.

RAMIRO ORTIZ : Italia modernă.

MIHAIL SORBUL : Don Quichotte della Mancha (după Cervantes) și Patima Roșie, ediția III.

MIRCEA RADULESCU : Poeme pentru Galateea.

LUCIAN BLAGA : Daria, teatru.

Ultimile expoziții

ISER

Ultimile influențe pariziene au modificat simțitor și tehnica și viziunea lui Iser.

Formele, altă dată aspre — tind spre rotunjime.

Culorile, modelându-se în clar — obscururi savant descrescute — reamutesc meșteșugul renașterii.

Compoziția vrea, cu tot dinadinsul, un ritm.

Iser e în căutarea unei formule. Plecat pe calea aceasta, urmărește oare Iser să se afle pe el însuși ?

Formula nu interesează de cât în măsura în care izbuteste să exprime, fără echivocuri, viziunea interioară.

Iser e un suflet clocotitor și aprig. Ar fi putut fi un romantic. Mulți l'au socotit realist. Unii l'au vrut impresionist.

Fapt e că Iser nu încapă în spațiul unui săltăraș.

Nu poate fi împins de umeri în oborul unei școli.

Personalitatea lui e mult mai vastă. Temperamentul lui prea înlomptabil.

Iser va rămâne, veșnic, pe dinafara oricăror cutișe.

Va rămâne pe dinafară, în ciuda lui, chiar.

Iată pentru ce, sforțarea acestui talent titanic, de a se înhăma singur, acum, la corul ultimului crez parizian — („Inapoi spre clasicii”) — ni se pare hazardată.

De ce satelit — când poți fi meteor ?

CIURDEA STEURER.

Expoziția d-nei Steurer a trecut neobservată de „marele public”.

Era natural.

D-na Steurer e cel mai desăvârșit talent feminin din câte cunoaștem până în clipa de față.

Îndeobște femeile țin, cu râvnă deșartă, să zugrăvească și să sculpteze în felul „vigoros” al bărbaților.

Ratarea vine, inevitabil.

Ori cât s'ar țipa după „egalitatea sexelor” — în artă, egalitatea aceasta nu-și poate avea rostul.

Sufletul femeiei are rășfrângeri neașteptate și rare.

Condamnată a fi mamă, ea are o înclinare nestăpânită pentru amănuntul precis și delicat, pentru ritmul opozelilor în vecernie ; pentru vagul acela — în lucrurile mari — care o silește să privească lumea înconjurătoare ca printr'o deasă atmosferă de parfumuri ; pentru tot ceia ce-i poate stârni plânsul unei voluptăți nedefinite.

Femeia nu știe să vree nimic categoric. În artă, mai puțin ca în ori care altă activitate.

Fiindcă n'a încercat să-și siluiască instinctele, nici sentimentele, activitatea d-nei Steurer, e înecunată, în artă, de un mare și ne deplin meritat succes.

Firește — în cercurile amatorilor fini.

OCTAV BANCILA.

Arta lui Octav Bancilă, care a scăpat, înșfârșit, de sub tirania dăunătoare a tezismului social — aleargă astăzi, pe drumul larg și luminos al picturii proprii, cu sprinteneala spumegândă a unui taur.

Incoherentă, dezordonată, fără preocupare de stil — pictura d-sale are totuși vigoarea, suculența, dezordinea naturii înăși.

Octav Băncilă e un lacom de culoare. Nu de culoarea care exprimă, ci de culoarea care se exprimă, pentru ea singură. Cu toate procedeele trucate, carii ating dezagreabil retina, un tablou de Băncilă, indiferent de „subiect” — trăeste viu și amplu.

Te cucerește și te obligă să-l urmezi în cadenta lui tare.

Octav Băncilă e unicul artist român, care a știut să smulgă paletelor acorduri inedite de alături.

Octav Băncilă e o formidabilă lanfără cromatică.

MUZEUL T. STELIAN.

Pictorul Marius Bunescu, directorul muzeului Simu și președintele Sindicatului artiștilor plastici, face atenție — pe d. ministru Lapedatu, asupra marelui însemnătăți pe care donațiunea T. Stelian ar putea-o avea pentru organizarea și progresul artelor, la noi.

Ar putea-o avea, dacă... dacă, măcar de data aceasta, d. Lapedatu va face efortul să nu cadă în... distrare, până după termenul fixat de testator...

„Toma Stelian a dăruit nației palatul său dela Șosea — scrie d. Bunescu — să se așeze acolo un muzeu de folos obștesc, iar dacă timp de doi ani, nu va fi luat ființă acest muzeu, să se instaleze acolo o școală în palatul lui, ca o pedeapsă pentru cei ce ne nevoie având, n'au întins brațele să primească aceia ce li s'a dat.

„Pentru că Toma Stelian a știut prea bine că în palatul lui somptuos, nu se putea instala o școală; dar în afară de un muzeu al culturii generale gândurile lui nu mai putem îmbrățișa decât școala.

„Când gândurile acestea prea frumoase au fost de domeniul public, sentimente pioase de recunoștință din partea tuturor intelectualilor noștri au pornit spre locul unde se odihnește acum Toma Stelian, iar nevoia cea mai simțită a noastră, azi, fiind cunoscută tuturor, cei mai chemați au încercat a o comunica prin reviste și ziare și celor mulți.

„Și nevoia aceasta mare de azi a noastră, poartă numele: *Pinacotecă*.

„Dar o pinacotecă românească Statul nostru nu poate construi azi, nu pentru că ar fi în lipsă de mijloace, (țări fahlite ca Ungaria și altele nu rămân nici cu un metru în urmă pe terenul acesta) dar pentru că nu înțelege încă nevoia unei politici culturale așa cum ar face-o un stat cu adevărate pretenții culturale.”

Dând o sumă de indicațiuni prețioase, de ordin practic, d. Bunescu, face, în epistola sa către Ministrul Artelor, următoarele constatări, dureroase:

„Avem azi un muzeu etnografic — găzduit provizoriu într-o casă nepotrivită până la terminarea clădirii definitive, dar îl avem, cu directorul lui, cu personalul lui, avem nucleul la care se vor putea alipi toate obiectele etnografice pe care le va cumpăra ori primi Statul în viitor. Nu ne trebuie deci un al doilea muzeu etnografic.

„Avem un muzeu zoologic, unul geologic, altul pedagogic, altul militar, altul vânătoresc, etc., deci nici de acestea nu mai e nevoie.

„Ne lipsesc prin urmare muzeul plastic național, pinacoteca, și dacă nu ar fi fost un alt mare inspirat român care să ne fi dat „Muzeul Simu”, ne terenul acesta de primă linie, am fi eșit cu obrazul roșu de rusine, mai ales după unire, când toți străinii și românii din țara mare ce ne vizitează Capitala umblă întâi să-și afle creierul ei, muzele de artă plastică.”

N. TONITZA

BIBLIOGRAFIE ARTISTICA

Gustave Coqulot „Monticelli”. Albin Michel ed. 20 fr.

Claude Roger—Marx. „A Dunoyer de Segonzac”. — Crês ed. 40 fr.

Florent Fels. „Propos d'artistes”. Renaissance du livre. ed.

Charles Saunier. „Les descorateurs du livre” — Rieder ed. 10 fr.

Henri Clouzot. „Les métiers d'art”. Payot. ed. 8 fr.

Conferințele săptămâni

Conferințele se bucură de cea mai mare favoare a publicului, în Capitală ca și în provincie.

La „Ateneele populare”, care s'au înființat cu sutele. la tot felul de Fundații și societăți culturale, se conferențiază. Despre orice și oricum. Este epoca de aur a expansiunii noastre culturale în masele largi ale poporului prin conferințe. Nimic mai îmbucurător, pentru că prin conferințe mulți iau contact cu viața gândurilor și cine știe dacă o bună parte nu vor simți nevoia unei permanente legături cu acea viață!

La conferințele din Capitală, nu cele ținute la Ateneele populare de cartier, ci la cele din centru, auditoriul îl formează o lume aleasă și de multe ori acesă. Acest public ar trebui să fie speranța autorilor și editorilor; ar trebui, firește, dar tirajul cărților românești bune se păstrează acelaș. Rostul cel mare al conferințelor este trimiterea la carte, la autorii citați și folosiți de vorbitor, pentru că o cultură nu se poate încheba numai din frecventarea conferințelor.

Căți din București vor fi cumpărat lucrările anăruite în românește ori în francezeste (a doua limbă a intelectualului român) asupra Ligei Națiunilor, în urma aleșelor conferințe ținute privitor la ea, de d-nii N. Djuvara și Șerhescu?

Putini, desigur, foarte puțin. Rolul politic al Ligei Națiunilor, este după cele spuse de d. Djuvara organizarea păcii, prin crearea unui nou spirit internațional. Născută din nevoia de a avea un organ de justiție internațională și organizată după principiile vizionarului Wilson Liga Națiunilor nu are alte sancțiuni împotriva celor care se abat dela obligațiile lor decât cele morale.

Pentru ea nu există învingător și învins. Toate problemele le rezolvă în spiritul patriotismului internațional, căutând înlăturarea conflictelor prin mijloacele cele mai pacifice. De abia la începutul existenței sale, și Liga Națiunilor se poate lăuda cu o mulțime de realizări practice, pomenim: organizarea bazinului Saare, a orașului Dantzig, reconstruirea economică a Austriei, etc. Iar în câmpul politicii internaționale, înlăturarea războiului de agresiune și tratatul de la Locarno, sunt date care arată că încrederea pusă în Liga Națiunilor e meritată.

Problema minorităților și Liga Națiunilor a format subiectul conferinței d-lui S. Șerhescu, care a arătat că tratatul minorităților, impus nouă de marile puteri, înseamnă o stărbire a suveranității naționale. După ce a descris împrejurările care au prilejuit năsterea acestui tratat, socotind evoluția suferită de principiul naționalităților și dorința înlăturării războiului ca pe cele mai de seamă, d-sa a explicat pe larg cum procedează Liga Națiunilor în rezolvirea plângerii minorităților,

care n'au voie să aducă injurii statului cărui aparțin. Pentru noi faptul că Liga Națiunilor are sub controlul ei tratatul minorităților este un bine, a spus d-sa, căci altfel ar fi fost încredințat marilor puteri, față de care n'am fi avut nici un cuvânt.

Aceste conferințe au fost organizate de Asociația română pentru Liga Națiunilor.

O altă conferință ce trebuie menționată a fost a d-nei Alice Voinescu, despre Shakespeare. Dar despre ea, ceva mai mult altădată când vom vorbi despre toate cele 4 conferințe ținute de d-sa asupra comediei.

Multe lucruri noi despre legăturile noastre culturale cu Geneva și influența ei asupra începuturilor vieții noastre culturale, a adus d. prof. Iorga în comunicarea ce a ținut Vinerea trecută la Academie.

L. FLOROIU

Cauză și ... efect

În „Viața Românească” (XVII, 10, Octombrie, 1925) poeta OTILIA CAZIMIR publică o foarte spirituală „Cronică fantezistă”: PE MARGINEA UNEI MISCELANEA... în care este vorba de portretele din „Antologia poezilor de azi”. Se știe că desenele lui Marcel Iancu din sus numita Antologie au fost mulă vreme mărul de discordie al muzelor înfricoșate de fantezia desenatorului. Ca un ecou târziu ne sosește acum, din bătrâna cetate a Moldovei, această cronică fantezistă a Otiliei Cazimir. S'o sunem fără întârziere: e foarte bună și foarte spirituală. Și în fața acestui neașteptat efect de spirit mai că am fi înclinați să iertăm câte ceva și desenatorului. Tot a făcut și el ceva bun:

Mă văd aici

Cu gură strâmbă, cu ochi mic,
Cu nasul ca de cucușea, —
Cum te arată, când te uști de-aproape,
Oglinzi'e nrâmăte 'n tinichea,
Cu sticlă verde care face ape.

Cum.— asta's eu?

Nu s'a făcut cumva confuzie?...
Mărturisesc că-mi vine greu
S'accept cu resemnare această deziluzie!

C'au să mă treacă în Antologie
Cu chipul ăsta de munie,—
Mă apucam dela nceput
De altă meserie.

Și dac'aș ști că reprezinti,
— O, cap cubist și fără dinți!—
În loc de chipul meu cel viu
Expresia literaturii mele, —
Aș prefera să nu mai scriu!

Când mi-au văzut ai mei portretul,
M'au căinat, cu mâinile la gură:
— Vezi? Cin' te-a pus să faci literatură?...
Iar blata mamă m'a bocti
Că după asta, sigur,—nu mă mai mărit!

La urmă, pentru-o confruntare de-
clisivă,
L-am arătat unei vecine,
Femeie simplă și „obiectivă”.
Ea s'a uitat întâiu la mine
Apoi la el,
Prin ochelari cu ramă de bașă
Și-a zis: — E rudă cu mată?
Ti-o fi bunică ori bunel...

ANFISA de Andrew la Teatrul Regina Maria

M'am dus la reprezentatia *Anfisei* cu un fel de teamă. După răsturnările din Rusia, după știrile, pe care le tot citim asupra continuilor turburări, săvârșite de regimul sovietic, ne întrebăm mereu: ce face poporul rus, ce sa petrece în acea mare slavă, ce reacțiuni sufletești se produc? Literatura marilor scriitori ruși dinaintea de catastrofa socială a sovietismului nu rămâne ea, creația izolată a unor singuratici, fără o legătură mai trainică a pătrunderii sufletului nămetului mut, mistic și în același timp brutal al rusului?

Întrebările acestea îmi provocau teama, că nu voiu putea asculta cu necesară liniște, desfășurarea piesei lui Andrew, pe scena teatrului „Regina Maria“.

Chiar după primul act, mi-am adus aminte de judiciositatea observațiilor, pe care le-a făcut iscusitul Claude Anet în „Note asupra amorului în Rusia“.

Scrisese Anet, că pentru un rus îndrăgostit nu există opinie publică, nu este coniventă. E ceva primitiv prin spontaneitatea și desfășurarea pasiunii. Rusoaicele încep prin a se da trupește. Isi păstrează însă sufletele. Don Juanul care a cucerit o rusoaică, nu s'a bucurat și n'a stăpânit decât fizicul, carnea. Sufletul însă a rămas taina femeiei, și-l îngemănează ea, cu alesul ei, când l-o înțâlni.

N'am putut cita admirabilele constatări și aprecieri ale lui Claude Anet, decât din memorie. Dar sub stăpânirea lor, am văzut pe „Anfisa“.

Fedor Ivanovici e însurat. Soția lui, Sașa, e o gospodină simplă și cumsecade. Fedor iubeste pe cumnată-sa, Anfisa. O iubeste cu pasiune. Anfisa rezistă oarecare vreme asalturilor orgoliosului, îndrăznetului și lipsitului de orice scrupul Fedor. Dar cade. Cade rău. Il iubeste și ea cu pasiune. După ce a cedat, Fedor apare ca un Don Juan oarecare, satisfăcut de cucerire. Anfisa începe să sufere. Se simte umilită. Dragostea ei tainică era înfrântă și batjocorită. Aventuriera de altă dată e rănită mortal, cu atât mai mult, cu cât ea care câstigase biruința, se vedea acum dată la o parte de sora ei, o fetiță de 17 ani, noua amantă a lui Fedor. Dar Anfisa se răsbună. Otrăvește pe Fedor.

Drama aceasta de cruzimi realiste o fi având și o logică dramatică, pe

care noi n'o simțim decât dacă o atribui unei înșirări de bolnavi, de ciniici, de amoralii. (Iar mi-aduc aminte de Claude Anet: pentru rușii îndrăgostiți nu există jenă, sau respectul opiniei publice). Fedor e primitivul, care se îndrăgostește succesiv de toate surorile nevastei sale și cu toate face planuri de fugă.

Anfisa, ca tip de femeie, e împregnată de toate însușirile melo-dramatice. E la ea, un sinistru vagabondaj de stări sufletești. Până să cadă, e trufașă, nu știi ce vrea, nu știe nici ea. Pe urmă e roabă, e amorală, e brutală, e stupidă și ridiculă. E victima amorului tragic. E biruita amantului, pe care-l prețuește după ce l-a pierdut.

Anfisa a fost înfățișată de d-na Lucia Sturza-Bulandra. Rolul greu, plin de amărăciuni, încărcat de condracții și lunecat pe pista amoralității, a fost susținut cu bravură de d-na Bulandra. D-sa l-a înfășurat într-o apreciere de predestinare rea și-a dat uneori poate prea accentuat o tonalitate din înțelesul fatalului clasic.

Sasa, umila și umilita soție, a fost foarte fina interpretată de nuante discrete, d-na Marieta Sadoveanu.

Fetita, Ninocica, a doua amantă a lui Fedor, și a doua soră a Sasei, a fost d-na Ștefănescu-Nădeide dovedind foarte alese însușiri artistice.

Iar în rolul meschin de Don Juan rus, a fost d. Storin, despre care n'as putea spune mai mult, decât că acest artist are inenunsiabile mijloace de a fi în fiecare rol, un stăpânitor.

B. CECROPIDE

Dela Opera din Cluj

Am că d-na Lya Pop, vestita contraltă dela Opera Română din Cluj, înainte de Crăciun, va juca în travesti rolul Jongleurului din „Jongleurul de la Notre Dame“, interrvetat până acum de d. Constantin Pavel.

Noul dirijor al Operei Române din Cluj, D. Dubrawsky, venit din Brăno, s'a ocupat postul, începând cu renetițiile operelor wagneriene, așa că încă în cursul acestei luni se va reprezenta la Opera Clujană ciclul wagnerian: „Tannhauser“, „Lohengrin“, „Walkürre“. În primele zile ale lunii Ianuarie, Opera din Cluj, va da o nonă premieră „Ebra“ cu o montare foarte interesantă.

Săptămâna viitoare Opera Română din Cluj va avea un nou oaspe, primadonna Lucsarskaia, care a obținut succese atât de frumoase la opera din București.

Va interpreta pe Carmen și Amneols din „Aida“.

Puterea tradiției

Bernard Shaw judecat de ai lui

În vremea în care dese polemice ale lui Shaw stărnesc discuții în toate țările și în vreme ce polemica lui cu Bernstein pasionează cercurile literare, cartea lui Chesterton asupra lui Shaw aruncă puernice lumini de reflector peste această personalitate agitată a dramaturgului irlandez. D. LUCIAN BLAGA prezintă și comentează studiul lui Chesterton, într'un foileton din „Cuvântul“, sub titlul: „Omul asupra căruia s'a răzbunat povestea“:

Una din obiectiile cele mai întemeiate ce le face nu fără de spirit Chesterton lui Shaw, e că acesta ar fi complet lipsit de tradiție. Se știe că una din isprăvile năstrușnice cu care a debutat Shaw a fost un vehement și după unii nesocotit atac la adresa lui... Shakespeare. Înoitat odată cu toată solemnitatea cuvenită la serbarea tricentenarului shakespearean a răspuns impertinent: „Eu nu serbez nici ziua nasterii mele, nu înțeleg prin urmare de ce as serba ziua nasterii lui Shakespeare“. Și Chesterton observă: dacă Shaw ar fi avut obiceiul să-si țină ziua nasterii, ar fi avut desigur mai multă înțelegere pentru poezia lui Shakespeare. În orice caz, răspunsul lui Shaw, rămas de oamănă, demotivă însă lui de lezături cu propria-i copilărie. Shaw nu are trecut. Prin împrejurări, prin temperament, poate și prin educația familiară — a fost oșândit să crească fără copilărie. El nu cunoaște atmosfera intimă a celor dintâi ani brăniți de nis și de căzușimul cald al celor din iur. Prin sângele lui nu s'a strecurat Povestea. De aceea a rămas nistă întrecăș orb față de o latură a realității, ce nu poate fi steursă cu buretele satirei: iraționalul; de aceea n'a înțeles eroismul, vinul și iubirea, de aceea n'a înțeles nici pe Shakespeare, de aceea e socialist din simt economic dar nu din iubire de oameni, de aceea nu a cântat niciodată doș și de muzică, de aceea e un mistic dar numai unul al logiceii...

Shaw e omul care a răs de toți și de toate.

Dar în același timp el e și omul asupra căruia s'a răzbunat Povestea, orbindu-l.

Informatii

□ Din cauză de boală, concertul d-nei Paula Don, soprană legeră, care urma să aibă loc la Ateneu în seara de 18 crt., s'a amânat pentru Sâmbătă 23 Ianuarie 1926.

□ Concertul d-lui Romulus Vrăblescu fixat pentru scara de 13 Decembrie c. la Ateneu se amână pentru sera de 15 Ianuarie 1926 tot la Ateneu.

Biletele vândute sunt valabile.

Vilitorul spectacol pentru copii al Teatrului Popular va fi alcătuit din piesele în câte un act: „Niță, Nuța și Lăbuș“ de d-na Sorina Cassvan-Pas și „Bujorei în împărăția păsărilor“ de d-na Alice Gambărescu. Premiera va avea loc Duminică.

D-na Cassvan-Pas a mai scris, de altfel, o piesă pentru copii, „În împărăția trântorilor“, admisă spre reprezentare la Teatrul Popular, și o altă lucrare „Calvar“, prezentată Teatrului

Reviste și ziare

Tot bacalaureatul

Câtă cerneală a curs pe tema bacalaureatului, în presa noastră, poate ar fi ajuns să îmbunătățiască — cu banii de pe ea — soarta dascălilor. Dacă toată problema decadenței învățământului ar sta numai în această chestiune — cum secolina — a dascălilor.

D. I. SIMIONESCU, publică în „Viața Românească”, XVII, Nr. 10, 1925 un foarte interesant și foarte grav articol pe tema bacalaureatului. Un adevărat strigăt de alarmă. Să dăm un citat :

Când deschizi Anuarul Învățământului secundar în România, volum de 500 pagini format mare, îți trebuie și un dicționar geografic alături, spre a-ți da seamă de locuțiile unde funcționează astăzi școli secundare. Din cele 263 licee, școli secundare de fete, gimnazii și școli medii — tet niște gimnazii — mai mult de 112 sînt înființate dela 1919 încoace. În vechiul regat în 1916 erau 59 școli secundare. Numărul lor a crescut după război, cu 76. Au fost înființate fie de mini ter, fie de comitetele școlare deocamdată, ceiace e numai chestie de procedură, fiind luate treplat în seama bugetului statului. În realitate numărul claselor este mult mai mare, decât se poate deduce din cifrele de mai sus, multe școli fiind chiar dublate prin clasele paralele înființate. Numai cele 48 de licee din vechiul regat au 694 clase în loc de 384, cum ar fi să aibă. Această mărire a numărului de clase este desigur un semn îmbucurător, învederând „manifestarea unui curent puternic spre școală, în special din partea populației rurale” după cum scrie d. C. Kirijescu, directorul general al învățământului secundar, în Introducerea Anuarului pomenit.

Dar netăgăduit că înseamnă și o scoborire a nivelului cultural general din cauza „crizei pronunțate a personalului didactic, al cărui efectiv nu a putut ținea pasul cu înființarea școlilor”, după cum foarte obiectiv conțată tot d. Kirijescu.

Atât la discuția bugetului general a legii învățământului primar, ca și în câteva comunicări, mi-am permis a atrage atenția asupra pericolului slăbirii culturale, în viitor, în special în cauza situației precare materiale a corpului didactic.

Ademeniți prin înființarea claselor paralele, pentru a face față truului tot mai greu cât și din cauza insuficienței numărului personalului didactic, profesorii secundari sînt siliți să aibă și 40 de ore pe săptămână. Ce înseamnă aceasta, ori cine poate să-și dea seamă. Să se ceară profesorului însufletire când pleoapele se lasă de obosală? Punctualitate, când puterile sleesc? E bucuros că poate îndențini o formă, ce-i devine la urmă, involuntar, o corvadă. Să se mai ocupe de elevi și în afară de clasă? Să-i mai controleze dacă au citit ceva și ce anume au citit? Să mai facă excursii instructive în oras sau în împrejurimi, când așteaptă Duminica spre a se odihni?

Din această parte, deși cea mai importantă, slab sprijin pot găsi elevii. Dar chiar dacă profesorul, prin o sfortare supraomenească, ar vrea să-și îndenținească datoria conștiințos, se găsește într-o mare încercătură. Materia a rămas aceeași, prea

încercată, din programele de dinainte de război. În schimb orarul s'a schimbat. E numai pe o jumătate de zi și adesea de 50 minute ora.

O revistă din Arad

SALONUL LITERAR, frumoasa revistă pe care poetul Ștămateș o scoate la Arad, a ajuns la numărul 8 (Decembrie 1925). Pe lângă poeme originale ale directorului revistei sau traduceri din Baudelaire și Gourmont, pe lângă o cronică bogată în informații, revista publică un emoționant necrolog al d-lui V. Bogrea: „O lacrimă pentru Ion Ursu”. Credincios liniei adoptată dela început, revista publică traduceri în franțuzește din poeme românești.

În acest număr, o traducere a d-lui Leo Bacheșin: „Couchant d'Antoine” din Al. T. Ștămateș.

Poetul A. Cotruș publică, dintr'un volum în preparație: „In robia lor”, două poeme din care reproducem :

Mi-am deschis ferestrele...

*Mi-am deschis ferestrele spre toate orienturile,
M'au bătut toate ploile, m'au mușcat
Am băut din toate apele adâncului...*

*Am ieșit posac din toate casele disate,
M'am urcat și-am coborît pe toate poartănișurile
Și m'am scaldat aprins în toate mările
[plăcerilor...*

*Ca pe-o pâine caldă mi-am mâncat în
[lungul drumurilor :*

*inima...
Prădalnice albine de-aur : clipele
Mi-au ofilit toți trandafirii ani'or,
Dar mi-au lăsat un dar mai mare decât
[toate :*

*Dulceata fără margini de-a nisa
Și ochii, ce-mi deschid tărâmurile de mi-
[nuni în dosul depărtărilor.*

Anchetă culturală

La ancheta politiceii culturale întreprinsă de ziarul RAMPA, printre scriitorii răspunde în numărul dela 14 Decembrie 1925 poetul Ion Pilat.

Desprindem din variatul d-sale răspuns, acest fragment cu foarte juste și bogate observații :

Politica noastră culturală trebuie să fie una conservatoare. Și conservatoare nu în sensul doctrinar, ci în sensul lexical al cuvântului. Să păstrăm tot ce avem, până în momentul în care materialul strâns, va putea fi turnat în opere de artă. Vor concura la aceasta împrejurările istorice, cari, să sperăm că peste câteva decenii vor fi mai puțin turburi.

Dar pentru a păstra acel specific românesc al momentului, al fazei noastre actuale de evoluție, ne trebuie negreșt căminuri conservatoare. Căci în evoluție se pierde, an cu an, toată poezia timpurilor arhaice, toată poezia poporană, tot versul și tot viersul sufletului românesc. De aceea cred că ne trebuie nu numai colecții de folklor poetic, ci și un muzeu de fonograme. Culegând ca într-o antologie în muzeu acel specific care încă mai dăinuiește, vom putea face și noi mai târziu pentru România, ceace au făcut Rimsky Korsakof și Musorsky pentru Rusia.

20 DECEMBRIE, 1849: S'a născut la Boțoșani marele poet Mihail Eminescu.

1854: S'a născut în Tecuci publicistul Ioan Nădejde.

1858: S'a născut în București Alexandru D. Djuvara membru la Ateneul Român.

1866: S'a născut în București folkloristul Dumitru Stăncescu.

1876: S'a născut scriitorul Vasile Pop.

1893: Apare la Iași „Evenimentul literar” revistă condusă de Sofia Nădejde.

1910: S'a înființat în Arad ziarul „Românul”, din care apare primul număr la 1 Ianuarie 1911.

21 DECEMBRIE, 1596: S'a născut Petru Movilă, ajuns mai târziu Mitropolit al Kieului.

1861: S'a născut la Iași ziaristul Constantin Mile.

22 DECEMBRIE, 1845: S'a jucat în Iași pentru beneficiul artistului N. Luchian „Iașii în carnaval sau Un complot în v's”, comedie în 4 acte de V. Alecsandri. Actorii cari au luat parte la reprezentare au fost : P. Neculaș, Mad. Macé, M-me Caterina, N. Teodoru, Poni, Luchian, Dimitriu, Teodorini, Sterian, Bonciu, Mangirov, Cuza, Anostolu, Handoca etc.

1846: Inaugurarea Teatrului Național dela Coșou (Iași) de trupa cea nouă franceză angajată de direcțiune, jucând piesa „Clarisse Harlow”, dramă cu cântece în trei de Clarville și Guillard.

23 DECEMBRIE, 1823: S'a născut în Iași marele compozitor muzical Alexandru Flechtenmacher.

1840: S'a dat o reprezentatie de trupa franceză la teatrul inaugurat la Coșou și în jurul afisului scria că abonații sunt rugați a-și aduce scaune în lojele lor, de acasă.

1865: G. Missail a vorbit la Ateneul Român din București despre „Datinile și obiceiurile românești”.

1876: S'a născut în Iași scriitorul Alexandru Caraban.

24 DECEMBRIE, 1837: S'a născut în București juristul Nicolae Blumberg.

1850: S'a născut în Tecuci poetul Teodor Sorbănescu.

1854: S'a născut în Craiova marea artistă Aristița Romanescu.

1911: A murit istoricul ardelean Ioan Puscariu.

25 DECEMBRIE, 1896: Apare la Arad „Tribuna onorului” condusă de Ioan Russu Sirianu.

Apare în București revista „Foaie pentru toți” condusă de Dumitru Stăncescu.

1908: Apare revista „Neamul Românesc Literar” sub conducerea d-lui N. Iorga.

26 DECEMBRIE, 1849: Trupa națională din Iași începe cea dintâi operă românească „Boala Uraea” de Matei Millo” cu muzică originală compusă de Alex. Flechtenmacher pe motive românești.

G. C.

ABONAMENTUL

LA

UNIVERSUL LITERAR

e numai anual
și costă 210 lei

E C O U R I

REDACTIONALE

□ Tot ce privește redacția se va adresa fie revistei „Universul Literar” fie redactorului, d. Ferpesscius.

□ Vignetele ce împodobesc numărul de față sunt datorite pictorului I. Teodorescu-Sion.

□ D-nii editori și autori sunt rugați să trimează volumele lor pentru recenziere.

SCRIITORI

□ D. A. Cotruș, a pus sub tipar un volum de versuri „In robia lor”.

□ In editura librăriei Diecezane din Arad (biblioteca „Semănătorului”) a apărut în număr triplu: „Repertoriu critic” de Ferpesscius. Cuprinde: scurte sugestii critice despre 92 scriitori.

□ In editura „Ancora” a apărut romanul d-lui F. Aderca. „Omul descompus”.

□ Poeta Elena Farago, scoate în volum poema „Dintr'un cuib de rândunică”, pentru copii.

□ M. S. Peșina Maria va scoate de Crăciun, la Londra, o nouă lucrare, „Poveștii” cu subiecte românești, în limba engleză.

TEATRALE

□ „Manechinul sentimental”, piesa d-lui I. Minulescu, e întâia premieră ce urmează la Teatrul Național.

□ Teatrul Național repetă: „Striana”, 1 act în versuri de Alfred Moșolu; și „Metamorfoze”, 1 act și prolog, în versuri de Ion Marin Sadoveanu; „Aristoteli” de Liviu Pebreanu și „Secretul lui Polichinello” de Wolff.

□ Teatrul Național va putea reprezenta „Fedra” lui Racine, cu Marioara Ventura.

□ Marți, 8 Decembrie, Teatrul Național din Cluj, a jucat pentru întâia oară „Irena”, piesă în 2 acte de Adrian Păscu.

□ La 25 Dec., în matineu, premiera revistei „Floare la ureche”, de N. Kirijescu, la teatrul Carol cel Mare.

□ Teatrul Popular repetă: „Lica Tinerimii” comedie în 5 acte de Henrik Ibsen; „Voluptatea onoarei” de Pirandello și „P. U. R.”, dramă utopică de Karl Ciapke.

□ Luni, 21 Decembrie, la Popular, premiera piesei: „Cămila trece prin urechile acului” de Fr. Langer.

□ Teatrul Peșina Maria, Vineri, 18 Decembrie, premiera piesei: „Romanța” de R. de Piers și Croisset.

□ Anatha Bărsescu va juca „Strigoii” la Teatrul Carol cel Mare.

□ Marioara Ventura va juca la teatrul Național, în Februarie și Martie. Repetițiile pentru Ioana D'Arc, piesa lui Shaw au început.

□ La Teatrul Mic se repetă „Fracul” de Dregelgy.

OPERA

□ Sâmbătă, 19 Decembrie, baritonul Zaleski apare prima oară în Rigoletto.

□ Se repetă „Ielele”, operă în două acte de Puccini.

EXPOZIȚII

□ Catul Bogdan expune la Căminul Artelor „Regina Maria”.

□ In sala Mozart, expune pictorul N. Grant.

□ La Căminul Artelor „Regina Ma-

ria”, expune dela 15 Dec., Henry Vintilescu și Angiolina Santacomo.

□ Pictorul și sculptorul Severin expune în casele sale, fundătura Bibescu-Vodă, 13.

CONCERTE

□ Luni, 14 l. c., în sala „Sindicatul Ziariștilor” concertul d-nei Maria maior Constantinescu, soprană și Alberto della Pergola, tenor.

□ Miercuri, 16 Decembrie, Quartetul Nottara-Barbu-Popovici-Waterstraat, în sala Sindicatului Ziariștilor, seria concertelor de muzică de cameră.

□ Miercuri, 16 Decembrie: Concertul de Crăciun „Carmen”, în sala Ateneului. Cântece religioase, colinde și cântece populare.

CONFERINȚE, ȘEZATORI

□ Ateneul popular „Culbul cu barză” s'a încaucat în cartierul Stirbey-Vodă. Au vorbit d-nii: Condruștianu, a citit d. Moșoiu. S'a făcut muzică.

□ Duminică, 13 Decembrie, d. Mihail Dracomirescu, a vorbit la „Asociația prietenilor cinematografului” despre „Estetica în cinematografului”.

□ Asociația Femeilor va da Duminică, 10 Ianuarie 1926, o șezătoare literară.

□ Duminică, 13 Decembrie, la liceul Mihai-Viteazul, d. Anghel Marinescu despre: „Eroinele lui Vernillius”.

□ Duminică, 13 Decembrie, d. Al. Lapadatu, ministrul cultelor și artelor, a vorbit la Ateneul din Sturgiu despre „Patriarhia românească”.

□ Miercuri, 16 Decembrie, în sala Fundației Carol I. a VI-a și ultima șezătoare a Casei Naționale „Unirea” din Fălticeni. A vorbit d. prof. Țițeica.

PREMIU

□ Joi, 10 Decembrie comitetul român al premiului „Femina” intrunzit la palatul Cotroceni, sub prezidenția Reșinei Maria, a trimis recomandat la Paris, unde comitetul francez va decide următoarele două cărți: Emanoil Bucuta: „Legătura roșie, cu 7 voturi și Cesar Petrescu: „Omul din vis cu 3 voturi.”

□ Premiile Societății Scriitorilor Români vor suferi în anul acesta o inevitabilă întârziere. Urmând să se modifice statutul cu privire la modul de distribuire a acestor premii, care se vor acorda, probabil de către plenul unei Adunări Generale, viitorii candidați vor trebui să mai aștepte.

REVISTE

□ Apare Sâmbătă, 19 Decembrie: CETATEA LITERARA. E pusă sub conducerea d-lui Camil Petrescu și a câtorva dintre scriitorii noștri, care s'au ținut într-o anumită rezervă față de marele public. Primul număr cuprinde numele d-lor: Ion Minulescu, Liviu Pebreanu, T. Argezei, G. Gregorian, Ion Barbu.

Comentariile critice ale d-lui Camil Petrescu vor însuma în fiecare săptămână cronică literară, cronică dramatică, și Revista revistelor: Pe lângă acestea: mult material critic și informativ.

□ A apărut „Spectatorul”, revistă săptămânală, de critică, sub conducerea d-lui Sergiu Milorjan.

□ „Flacăra” face pregătiri de reapariție.

□ „Ideia Română”, revista d-lui G. Bogdan-Duică n'a apărut încă.

□ Se dă ca sigură reapariția „Gândirii”.

DIN PROVINCIE

□ Cu mare solemnitate a serbat Liceul „Avram Iancu” din Brad, amintirea marelui metropolit Andrei baron de Șaguna, unul dintre întemeietorii lui. La serbare a luat parte un public numeros. Cuvântări ocazionale despre personalitatea și activitatea celui sărbătorit, au ținut d-nii prof. Valer Fugăță și Ciocan.

□ Societatea „Astra” a organizat cu concursul profesorilor dela Universitatea din Cluj și altor personalități de frunte, o serie de conferințe la Blaj. Fână acum au vorbit d-nii: Gh. Ghițulea, despre: „Țipurile de roi în baladele populare” și Sextil Pușcariu despre: „Societatea Naționaliștilor”.

□ D. V. Braniste a ținut la „Ateneul Popular” din Timișoara o conferință despre: „Inceputurile gazetăriei în Banat”. D-sa a redat admirabil frământările gazetăriei românești din acel ținut începând cu Part Iorgovici. Ia începutul sec. al XVIII-lea și până la Botariu, la sfârșitul sec. al XIX-lea.

□ In curând va apare la Timișoara o mare revistă ilustrată literară și economică, intitulată „Banat”. Va fi redactată în românește, dar va cuprinde și articole în limba franceză și germană. Conducerea o va avea d. Const. Labovari.

□ In sala germană din Cernăuți, d. Tatrall, a ținut două conferințe despre: „Arta românească” și „Săptămâna arheologică Carter la mormântul lui Tutankamon”. Conferințele au fost organizate de „Societatea pentru literatură și cultură română în Bucovina”.

□ D. prof. universitar F. Căndea a ținut o conferință la Cernăuți despre: Un reformator violent al Pusiului: Petru cel Mare. In principiu d-sa a arătat că Petru cel Mare a impus cu violența reformele sale, și că niciodată nu a înțeles suferințele poporului rus.

□ Tot la Cernăuți, cursuri de popularizare țin d-nii prof. universitari, F. Drăgănescu și I. Ghițescu.

Primul despre: Funcțiunea socială a dreptului, cel din urmă, despre: Fascismul din punct de vedere politic, social și cultural.

DIN STRĂINĂTATE

□ D. Henry Rambaud dovedeste că ediția romanului „Lucien Leuwen”, al lui Stendhal, publicat acum 20 ani după manuscrisul de la Grenoble, de către Jean de Mitty (craloveanul-Golneanu!), departe de a fi complet, precum susținea acesta, este abia jumătate din textul integral.

A murit subit, pe când se pregătea să se ducă la teatru, André Beaunier, autor dramatic și cronicar literar la „Revue des deux mondes”.

□ In „Revue Bleue” (Nr. din 21 Martie), d. B. Munteanu a început publicarea unui studiu „Un chapitre de l'influence des lettres françaises en Roumanie”, prezentare cu adnotări, a lucrării d-lui Gh. Droubet despre: „Vasile Alecsandri”.